

נייע צייט פאקסבלאט

№ 129

Łódź, Piątek, 5 czerwca 1931 r.

ניינטער יאהרגאנג

לאדז, פרייטאג כ' סיון תרצ"א

№ 129

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71 טעל. פערמיטאווער 21, טעל. 224-71

W dniu 4 czerwca o godz. 8 rano, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach zmarł w kwiecie wieku, przeżywszy lat 32 nasz ukochany i nieodżałowany mąż, syn, brat i szwagier

b. p. MAKS KOPROWSKI

pracownik „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURY“

Członek Zarządu Związku Majstrów Przemysłu Włókienniczego, b. Członek Zarządu Stow. Gimnastyczno-Sportowego „BAR-KOCHBA“

Wyprowadzenie drogich nam zwłok odbędzie się dziś, w piątek, dnia 5 czerwca, o godz. 12 w poł. ze szpitala im. małż. Poznańskich na cmentarz żydowski, o czym zawiadamiają w nieutulonym żalu ŻONA, RODZICE, BRACIA, SZWAGIERKI i SZWAGROWIE.

ציוניסטען, וועהרער! זונטאג, דעם 7-טען יוני קומען פאר די וואהלען צום 17-טען ציוניסטישען קאנגרעס.

דאס איזמבלי-ווערק אין ארץ-ישראל ווערט בערדאגט דורך ענגלאנד'ס האלטונג, פון דער פינאנציעלער נאז און פון די אינערליכע קאמפון אין דער ארגאניזאציע גוטא, וועלכע עס פיהרען צווישען זיך די פערשידענע ריכטיגונגן. מיר די גרופע, עת לבנות אלס א טייל פון אלגעמיינעם ציוניזם, האבען זיך פערבונדען מיט די חברים פון מזרח-און מערב-גאליציע, כדי צו שאפען אים'ן קאנגרעס א קאנסאלידירטען צענטער פון די אלגעמיינע ציוניסטען. וועלכער זאל אימשאנדל ויין איבערצוגעהען די גאנצע פערזאנלעכקייט מארץ הייטערדיגען גולד פון ארץ-ישראל-איזמבלי. אונזערע איםנאבען זענען: א שטארקע ארגאניזאציע, א זיל-בעוואוסטע לייטונג, פראדוקטיווע ארבייט אין ארץ-ישראל, דאס איסטנצען פון די שפפערדישע כוחות פון אלע שיכטען פון יודישען סאָל פאר'ן שנעלען פארטשריט פון אונזער איזמבלי-ווערק. חברים, ציוניסטען! גענוג מיט דער טראועלאַנדיע אין פאָלעמישע קאמפון! שטימט פאר אונזער ליסטע און העלפט אונז צו פערווירקליכען די וויכטיגסטע איםנאבען פון 17 קאנגרעס — צו קאנסאלידירען די ארגאניזאציע פאר א ציל-בעוואוסטער און פראדוקטיווער ארבייט אין אים'ן שטימט פאר דער ליסטע פון „עת לבנות“ נומער 2

2

אונזערע הייפס-קאנדידאטען זענען:

- 5. לעוויטש, דיר י. גאמליב, דעפ. דיר ראזענבלאט, דיר מ. הינדעס, משה לימאן, לאווינס א. יאעל, צאהן-ארצט מלכה רעזניק, פרוי דיר ס. לעוויטש, ל. אוריסאן, מ. מרחיב.

וואהל-קאמיטעט פון „עת לבנות“ אין לאדז:

- רעד, י. אונער, ל. אוריסאן, ל. גאלדבערג, רעד, ע. האמבורסקי, נ. וועג-מייסער, מ. טעמפלעהאף, לאווינס א. יאעל, צבי ליטוויץ, שמואל לעוו, קלמן לעווענמאן, מ. מרחיב, ק. פיינבערג, מ. פלאמא, מ. קארא, מרים סאצענעלענבויגען, דעפ. דיר ראזענבלאט, מלכה רעזניק, ח. ראמאוויטש

די וואהלען קומען פאר פון 8 פרייה ביי 9 אונטערברעכונג אין לאָקאל פון שקל-קאמיטעט שרודמיעסקא 29 (צענעלניאנא 4). אלע וואהל בערעכטיגטע שקל-צאהלער, פרויען און מענער, אויך די, וועלכע געפינען זיך אויף די ארומיגע זומער-וואוינונגען דארטען זונטאג קומען צו די וואהלען פון קאנגרעס און שטימען פאר דער ליסטע נומער 2

4 ארע ציוניסטען, שטימען זונטאג צום 17. ציוני. קאנגרעס 4

אויף דער הערצלעאנישען ציוניזם זאב זשאבאטינסקי ליסטע פון רעוויזיאניסטישער ליסטע נומ' 4, אז שפיץ פון וועלכער שטימען

בית הכנסת "אהל יעקב"
ועד בית-הכנסת קורא לכל חברי ומתפללי ביהכנס' ללכת ביום א' אל הבחירות ולהצביע בעד חשימה 2 (שנים) וסימן, טובים ה שנים מין האחד

הועד 2

אירדז
יעדען קוואנטום צו בליגע פרייזען ליסערט
Poludniowa 22
טעל. 191-26 און 190-48

צו די וואהלען צום 17-טען ציוניסטישען קאנגרעס.
די וואהל-קאמיטעט מילט מיט:
די וואהלען צום 17. ציוניסטישען קאנגרעס
קומען פאר זונטאג, דעם 7-טען יוני פון 8 פרייה ביי 9 אונטער אהו אונ-מערברעכונג אין לאָקאל פון דער וואהל-קאמיטעט, שרודמיעסקא 29 (צענעלניאנא 4).
וואהל-רעכט האבען אלע שקל-צאהלער פון 18 יאהר אָן, מענער און פרויען, וועלכע האבען אויסגעקויפט דעם שקל פאר'ן יאהר תרצ"א אין זענען איינגעטרעגען געווארען אין די וועהלער-רשימות.
יעדער וועהלער מוז מיטברענגען דעם שקל. די וואהל-קאמיטעט.

ציוניסטישע פרויען שול-צאהלערניס
שטימען זונטאג ביי די וועהלען צום קאנגרעס פאר דער ליסטע פון

2 עת לבנות 2
נומער 2
אויף וועלכער עס פיגורירען די פרויען-קאנדידאטעס:
פר' צאהן-ארצט מלכה רעזניק און פרוי דיר ס. לעוויטש

מאשיז-מצות
ווערט געבאקען אלע טאג פרישע און דינע ווי אויך מצה-מעהל אייער-פערפער און סוכבארקעס לויט סאליטבארער מיסטעס מיר עמפפעהלען צו יעדער צייט אונזערע גוט-בע-קאנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראל בעוואוסטער צויערביע
נ. וויינבערג
38 פיעטריהאווער 38
טעלעפון 82-143. — אכטונג! עס ווערען אויך ארויסגעגעבען פריהשטיקען, אווענד-ברויטען, ווי אויך יארסקע מיטאגעז

וואהל-קאמיטעט פון די ראדיה. ציוניסטען אין לאדז ליסטע
מארגען, שבת, דעם 6 יוני, פינקטליך 9 אין אונטער קומט פאר אין זאל פון „הזמיר“ (א. קאשציוסקי 21)

א גרויסער וואהל-מיטינג
א. ד. ס. די אונטערברעכונגען פון דער יוד. אָנענג' מיט דער ענגלישער רעגירונג און אונזער שטעלונג צום 17-טען ציוניסטישען קאנגרעס' מיט'ן אנטויל פון פרעזעס פון צ. ק. פון דער ציוני. ארגאניז. אין פוילען דעפ. **י. גרינבליים** (נאָך זיין צוריקקומען פון לאַנדאָן. נאכ'ן רעפערענץ-דיסקוסיעס. — בילעטען פון 50 גראשען צו בעקומען און לאָקאל פון דער ציוני. ארג. שרודמיעסקא 29, אין קאפע „טאלענטיק“, פיעמיוק, 48. פ' א' נרון, נאָטמיעסקא 15, ביי ה' קאזבער, פּאָטמיעסקא 3

די געז. ארטי' אין דעם לעחרער-פערסאָנאל מיט ה' צעפשיט'ן בראש פאר זייער מיהוזמע און נוצליכער ארבייט ביי די אָווענד-קירסטען, מיר וויגשען זיי ווייטערדיגען ערפאלג אין זייער פרוכטבארער ארבייט.
דער 2-טער קאמפלעט פון די אווענד - קורסען פאר האַנדוואַרקער ביי דער געז. אָרטי' אין לאדז

פרייהשטיק יארסקע מיטאג אווענד פרויט
 אויפן ארט נעמיט זיך די פרייע פון
„CHŁODNIA WŁOSKA“ Centr. Piotrkowska 74.
 wł. Dall'asta et Soravia
 די בעסטע און שנעלסטע בעדינונג!

CAFE „ATLANTIC“
 Piotrkowska 48, tel. 162-11.

שמויטט אייד נישט!
שטופט אייד נישט!
 יעדער וועט בעקומען

רבקה סאפער שלמה גאליט
 האבען חתונה געהאט
 ברוסלין, אין יוני 1931.

א הערצליכען מזל-טוב ווינשען מיר אונזער ליבען ברודער **שלמה** צו זיין חתונה מיט **רבקה סאפער** ווינשען מיר א הערצליכען מזל-טוב און א גליקליך צוזאמענלעבען שוועסטערן פייגע און רבקה דוד מאיר און שרה גאליט

ברכת טבא ומולא למשפחה זלישפסקי ולהבא
בו ציון
 לארוש את העלמה מרת **נכה בנדרמכר**
 תהא דרכם צלחה וסוגה בשושנים יידיך אברהם מינטום

בברכת חמה ולבבית אני מברכים את משפחת זלישפסקי ולהבא היקר **בו ציון**
 את העלמה מרת **נכה בנדרמכר**
 תאיר מזלכם פשוט בצהרים אברהם מנדרייך ורעיתו.

מזל-טוב!
 א הארציגען מזל-טוב ווינשען מיר אונזער שוביען פער-וואלטונס-מיטגליד **ר' לייביש זאקס** אין פרוי צו די תנאים פון זייער ליבער טאכטער **פריידע** מיט **ה' הושיע לייזעראוויטש**
 און דעם יונגען פאר ווינשען מיר א גליקליכע צוקונסט די פערוואלטונג פון דער 1-טער באלוטער גמ"ת-חסדים קאסע אין לאדו, קעלא 15.

מיגע שוביע פריינד **ר' לייביש זאקס** און פרוי צו די תנאים פון זייער ליבע טאכטער **פריידע** מיט **ה' הושיע לייזעראוויטש**
 ווינש איך א הארציגען מזל-טוב און דעם יונגען פאר א גליקליכע צוקונסט **איטשע קופערבלום**

הערשיל בארנשטיין און פרוי מאניץ מיט ה' יוסף אהרן בריגעל
 וועלכע קימט פאר היינט, פרייטאג, דעם 5טען יוני 1931, און דעם יונגען פאר ווינשען מיר א גליקליך און צופרידען צוזאמענלעבען הערמאן גראסמאן, פרוי און קינדער.

בברכת מ"ט חמה ולבבית אני מברכים את חברינו הנכבד מר **בנימין נאלדבערג** לנשואיו את העלמה מרת **אסתר יאכימאוויטש**
 תהא דרכם צלחה וסוגה בשושנים בשם, צעירי ישראל בלודו, הועד

מזל-טוב!
 אונזער ג' פערוואלטונס-מיטגליד **הערן בן-ציון זאלישעווסקי** צו זיין פערלאבונג מיט פרוי **נאדווא בענדערמאכער** ווינשען גליק און צופרידענהייט די פערוואלטונג פון הילפס-פראיין, תומכי-ארחים.

צו דער פערלאבונג פון אונזער ג' וויצע-פארזיצענדער **הערן בן-ציון זאלישעווסקי** מיט פרוי **נאדווא בענדערמאכער** ווינשען מיר א הערצליכען מזל-טוב רי ווירטשאפט-קאמיטע פון תומכי ארחים.

א הארציגען זייט-געזונד
 ווינש איך איך חברים שעכטער-ארבייטער, וורשט-ארבייטער, קישקען-ארבייטער, קעלבער-ארבייטער, בלוט-ארבייטער און מרענט-פארטייער צו מיי א וועקס-הרען און יך קור צייט. **משה קארפעל**
 ספעקטאָר פון פלייער-ארבייטער פראיין

פאר מאגענליידענדע ראבארבער-וויין
 אין פרימא סוואליטשע צו בעקומען אין וויינהאנדלונג פון **E. SZYKIER**
 PÓLNOČNA 1, tel. 107-84

א הארציגען פאהר-געזונד
 ווינשען מיר אונזער לאנג-יעהיריגען סעקרעטער **משה קארפעל** חב"ד צו זיין אפפאהר אויף קורצצייט, מיר ווינשען וועס שנעלער איהם צו זעהן צוריק א געזונטען און אונזערע רייען.

פערוואלטונג פון פראם, ארבייטער - פראיין
 אין דער פלייש-אינדוסטריע אין לאדו פאר-קאמיטע פון די קעלבער-ארבייטער סעקציע

- ווארשט-ארבייטער
- קישקען-ארבייטער
- העקער-ארבייטער
- בלוט-ארבייטער
- קעלבער-מרוספארט

פון ערשטן אמאדאקסישן לעהר-אנשטאלט „דר רבי נעים“
 פון גרשון אלי' ליסס לאדו
 ערשטער „דוכי-נעים“ היליבסלי 50, מעל. 26-215
 צווייטער „דוכי-נעים“ אל. 1 מאי 20, מעל. 43-200

מאכט בעקאנט, אז אין הסכם מיט דער פערזענליכער פון דער מאכט מוזען אין משך פון חודש מאי אדורכנעפיהרט ווערען די איינשרייבונגען פון תלמידים אין אונזערע **לעהר-אנשטאלטע** וועלכע זענען, ווי בעוואוסט, איינגעארדנט ערשטקלאס-סיני אין אלע הינזיכטען, אויך ווערען שוין אָנגענומען תלמידים-אָנפֿענגער אין אונזערע **גו-ילדים** וועס ווערען געפיהרט דורך ספעציאליסטען-פערזאנלעך-ערצהער. עס ווערט יעצט אויך פערזענלעך פערט און פערברייטערט די **מתבתא לתלמוד ולהוראה** עס וועט טעטיג זיין א מתבתא א, ב' און ג' ביי דער מיטוירקונג פון בעוואוסטע בעלי-הוראה גלייב-צייטיג זענען מיר מודיע, אז די **8-הל גימנאזיאל-קורסען** קאנצעסיאנירס דורכ'ן קוראטאריום ווערען יעצט פער-גרעסערט. עס וועלען טעטיג זיין די קלאסען V, IV און VI אונזער דער לייטונג פון בעקאנטע גימנאזיאל-פראפעסארען, אויך מאכען מיר בעקאנט, אז דער **פענסיאן** פאר תלמידים פון דער פרעמד ווערט רעאָרגאניזירט און וועט זיין אין א ספעציעלען לאקאל אונזער דער לייטונג פון אנאנאזירטען פאכמאן - ספעציאליסט, אויך ווערט פאר אונזערע תלמידים איינגעארדענט אַנֶערשטקלאַסיגע **זומער-קאלאניע** אין א פרעסטיגע, געזונדער וואלד-געגענד, וואו די תלמידים וועלען זיך געפיען אין משך פון דער וואקאציע אונזער זארגעמאכטער ערצהערשער אויפזיכט, איינשרייבונגען ווערען אָנגענומען סעקליך פון 9 - 1 פארמ, און פון 4 - 7 נאָכט.

OSTRZEŻENIE!

TYLEKO ORIGINALNA ZNAKA OŚ 25 LAT

CZEKOLADA PRZECZYSZCZAJĄCA

DRASTIN LUBELSKI

działo skutecznie reguluje żołądek

Wytwarzajcie do powiadczenia w nastawianiu

Zobaczcie uwagę na napis Drastin Lubelski

W. Lubelski

WARSZAWA, UL. DŁUGA 10

DO NABYCIA W SZCZEGÓL

האדא, לעטניקעס!
לאזט נישט אייער פערמעגען אויף הפקדו!
 ווילט איהר האָבען א רוהיגע זומער-וואוינונג, מוזט איהר זאָפֿאַרט, איידער אייער פאמיליע פֿאַהרט צווייט זיך דער נאָטור, פאר מינימאלע קאסען פערזיכערען איהר היים געגען גנבה אין שרפה, אינפארמאציעס ווערען ערטיילט אומזיסט אין ביורא **בזיון לאדו, אנראדאווא 3** טעלעפאן 48-191 און ביי שלעזינגער, לאדו שרודמעסקא 47 (פריהער נאָוואָ-צענעל) נינא 17, טעלעפאן 22-211.

ייז פֿשר
 א פֿלאש פֿון א 1/2 ליטער ראזינען-וויין 7 №
נאר 65 גראשען
 א באמשינסק 1.50 זל. • א קווארט 2 זל.
 צו דער בעקומעליכקייט פון ג' פובליקום בעקומט מען אויך דעם **וויין „פראגרעס“ 7 №** ביי ת. בלאנקעמ, גלובנא 69
 מיט אכטונג
 וויין- און מעהד-פאבריק פירמע „פראגרעס“ אימער מארק 2, טעל 69-184
 בעמערקונג: ביי אונז בעקומט מען רויט וויין פרוי פון צוקער.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
 ספעציאליסט פאר סימיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שווערע **אנדזשעיא 5, מעל. 40-159**
 געמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אָנ.
 זונטאג און יום-טוב פון 9-1 אָרמ.
 געזונדערער וואַרטע-זאָל פֿאַר פֿרויען.

LEKARZ-DENTYSTA
D. Zylberman
 BRZEZIŃSKA 10, II piętro, front.
 נעמט אָן פון 9-1 בייטאָג און פון 3-8 אָוועד.

רעליגיעזע מענער-גימנאזיום „בית אורפנא“
 געז. תורה ודרך ארץ
 צענעלניאנא 28, מעל. 46-176
 מאכט בעקאנט, אז די איינשרייבונגען פון נייע שילער אין די קלאסען פון A ביז VI איינשליסליך נעהמט אָן די קאנצעלאריע טעגליך פון 9 פריה ביז 2 א זיגער בייטאָג.
 אָבסאָלוצענטען פון די פֿאַרשטענען שולען ווערען אָנגענומען אין דער IV קלאס מיט א ספעציעלער בעריקויכטיגונג פון שכל-למוד. די דירעקציע.

קוראטאריס פון די שולן און קינדערהיימען א. נ. פון וול. מעדעס אין לאדו
 ש. ב. ת. דעם 18 יוני ה. י. 2 נ.מ. קומט פאר אין מארק, **העלעבאוו**
א גראנדיעזע
גארטעז-פעררוויינג
 לסובת די שולען און קינדערהיימען ביי דעם מעדעס-קוראטאריס
 אינהאלטסרייכער פראגראם! נאך נישט געזעהענע אטרעקציעס אריינגעלע קינדער-
 פעררוויינג, געווערס קומט! - בילעטען צום פרייז פון 1 זל. מארק קינדער-50 גר.
 שוין צו בעקומען אין די שולען (שרודמעסקא 18 און זערווער 42) און אין די
 קינדערהיימען (לאנעוויצקא 25 און סוואלסקא 11).

נור א קורצע צייט!
מוזעאום
 פון
אויסטערלישקייטן
 56 פיעטריקאווער 56
 לעבעדיגע ערשיינונגען פון דער גאטור
 מיט "Violetta", געבוירען און הענד און און און און
 א מענטש געבוירען און הענד
 דער געשפענטס פון דיסטעראק פיאטר קירטען.

אפילו א קינד קען פאטאגראפירען!
 די פראיינפאקטע מאדעלען פון
פאטאגראפישע אפאראטן
 פון 33 זל. און צו בעקומען אין דער פירמע
J. Morgenstern
 Piotrkowska 40, tel. 120-63.

GIMNAZJUM ZEŃSKIE
Eug. Jaszuńskiej-Zeligmanowej
 POŁUDNIOWA 18, tel. 168-82.
 איינשרייבונגען פון נייע שילערינגס אין אלע קלאסען נעמט אן דער סעקטעטאריאט
 טעגליך פון 1-10 אין פון 7-5 נאכט. אין די קלאסען A און B ווערען אנגענומען אויך
 יונגלעך. ביים גימנאזיום א פארשולען "Dom Milusińskich" מארק קינדער פון 4 יאהר.
 איינשרייבונגען ווערען זיין און דעם 9. יוני ד. י.
 Dyrektorka Gimnazjum E. Jaszuńska-Zeligmanowa

בית ספר עברי
יבנה
 41 ציגעל-גאס 41 (פריהער 75) טעל. 13-134
 די לייטונג פון דער שולע מעלדעט, און איינשרייבונגען אין
 אלע קלאסען ווי אויך אין די פרעבל-שולע אין א° ווערען
 אנגענומען פון מארגען 1-טען יוני און די קאנצעלעריע פון דער
 שולע איז טעטיג פון 8 פריה ביז 2 נאכמיטאג

פענסיאנאט
פאר קינדער
איז קאל
 ס רעמוויי-סטאציע ביים שאסע זערווער-קאנסטאנטין
 אין א הערליכע טרוקענער געגנט, אין דער ווילע
 פון ה' גאלדבערג זארגעלעטיגע אינפאסט.
 קינדער ווערען אנגענומען פון 5 יאהר און אינפאר-
 מאציעס אויפן ארט. טעל. 127-98, אדער אין דער
 שול-קאנצעלעריע פון ה' גאלדבערג פל. 1 מאי 16

אכטונג פרויער-ארבייטער
 אין צוזאמענהאנג מיט דער קאפיט וואס די פערואוואלונג פון פרויער-
 צען פיעטריקאווער 85 האט אינטערעסירט אדורכצוהערען עקאזאמינס
 משעראדנישע ווערען אלע פרויער-ארבייטער וועלכע זענען פראמי-
 טערטירט געוואוינט צו ווערען, אויפגעפאדערט צו קומען צו א
א פערזאמלונג
 מאנטיאן ד. 8. ה. 8 א זינגער ווענד אין אווער לאקאל
 בעמערקונג: צום זעלבען צוועק קומט אויך פאר א פערואווא-
 זאמלונג דינסטאג דעם 9. ד. ה. 8 א זינגער אין אווער פון די
 פרויער-געשעפטס אינהאבער, פרויער-קאפיט, און שייטעלאמאכערנס, וועלכע
 האבען נאך דעם קאפיטען נישט אוועקגעמאכט. אלע פערואוואלונגס-
 ווערען אויפגעפאדערט אומגעדינט פינקטליך צו קומען.
 מיט אכטונג די פערואוואלונג פון פרויער-צען
 אין לאדו. פיעטריקאווער 85

בעקאנטמאכונג
 דערמיט מאך איך בעקאנט דעם ג' פובליקום,
 אז איך האב איבערגענומען דעם גאט-רענאמיטען
הערן-און דאמע-פרייז-סאלאן
פאמארסקא 3 אדווארט
 און ווערען אנגעמיינט דורך מיר שלמן. דער הערן-און דאמע-פרייז-סאלאן
 איז געבליבן קאמפארטאבלע מיט די נעסטע מענישע און היגענע אויסגעקלינגע
 נייעסטע אידעאלע! עלעגאנטער מאניקור! מיניסטע בעדינגע!
 מעסיגע פרייזען! אויך עספעסאל מיר דער ג' קונדישאנס און צווישן
 מיט אכטונג **ADOLF FRYDE**
 אינה. פון הערן-און דאמע-פרייז-סאלאן
3 פאמארסקא 3

Dr. H. Gutzstadt
 ספעציאליסט פאר קאפיטע און פרויען-קראנקהייטען
Zachodnia 62
 טעלעפ. (Śródmiejska 14). Telef. 129-52
 נעמט אן פון 9 ביז 10 אין פון 5 ביז 7.

WAWOL
 פארקעם
 קורצע ווערען איינגעטוישט אויף לאנגע, ערסט-
 קלאסיגע ארבייט מיט פערשידענע
פאריזער שרינדען
 ביליגער ווי איבעראל צו בעקומען
 קאנסטאנטינער 15 ביי מיר **צוקער**.

אכטונג רעסטאראטארן און ביר-האלען בעזיצער
 זונטאג, דעם 7 יוני ד. י. 5 א זינגער נאכמיטאג קומט 8 און
 אין לאקאל זאוואדקא 4, פראנט 2, סטאק
די אלגעמיינע פערזאמלונג
 געווערענע דעם האמה מיט די פרויער-אינהאבער
 אלע מיטגלידער און נישט מיטגלידער ווערען געבעטען אין זייערע
 אייגענע אינטערעסען פינקטליך און געשענוויזן צו פרייגען.
 די פערואוואלונג

דעם בעהערטען
ה' י. ליבראד
 (לייטער פון לאדווער ציוויל-סטאנד-אמט)
 צוליבן טויט פון זיין אנפערגעסליכען ברודער
ני"ע ב. ליבראד
 דריק איך אויס מיין איינגעטען מיטגעפיהל
זוד זילבערנערג.

וויכטיג פאר ריזענדרע
הייז אויסלאנד!
 צו וואס זאלט איהר
 אדוועקעבען צייט אומניסט?
 שטייען לאנגע שעהן אין די רייען?
 הייזן האבען געלד?
 זארגען בחנם?
 אז איהר קאנט טעלעפאניש זיך פערבינדען מיט דער
ביטע-שריפט-בירא
 טעל. 192-19, צעממארנע 3 וו. 26, וועלכע
 ערעדיגט אלע פארמאליטעטען וואס זענען פאר-
 בינדען מיט אויסארבייטען פעסער און אלעארט
 וויזעס ביי די ווארשאווער קאנסולען זייער שנעל
 און ביליג!
 קומט און איבערצייגט איך!
 נעטענקא דעם טעלעפאן נומער 192-19

די הנהלה פון די האצענעלואז-גהומאב
 7-קלאסיגע שולע פון די האצענעלואז-גהומאב
 איז מודיע דאס פון נייעם שול-יאהר א.ד.ה.ס. 1/9 1931 (י"ט אלול)
 ווערען די שולען רעארגאניזירט.
 7-קלאסיגע שולע אויף דער
 נאר-לודקא 8. טעלעפאן 177-01
 (צווישן נאחמיטעסקא און סמבאטווע)
 חדר נעבערעם אויף א
מ ע נ ע ר - ש ו ל ע
 און נעמט אן אין אלע קלאסען (שוין)
 נור אוינגלעך פון 5 1/2 ביז 15 יאהר
 פאר די אוינגלעך פון ארבעטקאפיטען
 זענען געוואוינט
א רעליגיעזער חדר
 וואו ס'ווער געקענט דורך די בעסטע
 פלעסיר גרינדליך
חומש, רש"י, פסוק, נרא
 וואס פאר
 און חדר ווערען אנגענומען אוינגלעך
 פון 4 ביז 15 יאהר.
 און די פרעבל-שולע (שוין-שולע)
 און און ערשטען ארויסל קענען אויך
 אויפן ווערען מודלעך פון 7-3 יאהר
 פיר מיניש שוואכע קינדער ווי אויך פיר אויבערמילטע עגויסטירט א
 נאכמיטאג-שולע ביז 50% ביליגער. נאכמיטאג פרעבל-שולע
וויכטיגע בעמערקונג!
 (1) די 7-קלאסיגע שולע און רעליגיעזער חדר אויף דער נאר-לודקא 8 (ביז
 נאחמיטעסקא) און די נאחמיטעסקא און סמבאטווע שולע וועלכע
 באנוצט זייערע זעלבסטע זעלבסטע און וועלכע צו פארייניגען די מאדערנע
 העלעלעכע בילדונג און פרויער-אויסווארט פון אירישן רעליגיעזען חדר ר.ה. לטווי
 קורט מיט למדי חול.
 (2) און איהר מיט פערואוואלונג פון דער מאכט, מוזען קינדער פון 7 ביז
 15 יאהר, העלעלעך ווערען וואס ווי דעם שול-צוואנג אומגעשריבען ווערען
 און משך פון דעם חדר אין די קאנצעלעריע פון אווערען שולען
 (א) אין דער קאנצעלעריע-שולע (פאר אוינגלעך און סמבאטווע) אויף
 פאמארסקא 20 (5-7 נאכמיטאג). (ב) אדער אין דער ענע-שולע (נאר
 פאר אוינגלעך) אויף נאר-לודקא 8 (פון 2 1/2 פארמאטאג).

דעם חשוב'ן ה' י. ליבראד, לייטער פון
 לאדווער ציוויל-סטאנד-אמט צוליבן טויט פון זיין ברודער
ני"ע ב. ליבראד
 דריק איך אויס מיין טיפסטען מיטגעפיהל.
י. רעדלוס
 דיר. פון צענטער. האנדוו. פערבאנד אין לאדו

בעקאנטמאכונג
 דערמיט מאכען מיר בעקאנט, דאס דעם בע-
 וואוסטער בעל-דרשן הרב ר' שמואל אהרן
 שנייבערג, מניח מקור חולים וועט לערנען
 פון שבת פ' בהעלותך אין לאקאל פון ש"צ סאל-
 נאך 7 פרייטיג פון 3-5 דירעקט פאר יוגענד
 די פערואוואלונג
אכטונג, צוהערניגעם
 און לעמאניאדע-פאבריקאנט!
 פערשידענע געשעפטען פון פרעסקלאסיגע פירמעס
 און אלע צו בעהערען שטעל איך צו צו הויז
 יעטועדער קוואנטום. קאנקורענץ-פרייזען.
 מ. פינולע. לאדו. אלטער מארק 3.

בעקאנטמאכונג
 אין מיין ערשטמאלסיגע
דאמעז-שניידער-אטערי
 קאמפאניע
 ווערען אנגענומען בעסטעדינגען פון אייגענע און
 אנפערמאויטע סחורות און עס ווערט אויסגעפיהרט
 לויט די נייעסטע פאריזער מאדעלען.
 די פרייזען זענען צוליב דער קריטישער צייט
 בעדייטענד רעזוצירט.
 מאנטלען צו 30 זל. סאמטווען צו 40 זל.
 רעקלע איםפיהרונג סאלידע בעדינגע
 מיט אכטונג ז. לייטשמאן
 קאמפאניע 1

גענעז שוויים פון פיס
 און אדמטיסקעס נוצט נאר דעם שוין 20 יאהר
 בעוואוסטען פראצעק און פלאסטער. ראדיקאל-
 פרייז נור 30 גראשען. נוצט נישט קיין אנדערע
 עהנליכע נאכמאכונגען, וועלכע ברענגען קיין נוצען
 אין שאדען די פיס און נוצט נאר מיט מיין שטעמפל.
 אויך א גוט מיטעל צו וואנצען און שווארצע ווערען
 פרייז 50 גראשען, אויך פלין, ראדיקאל-וואסט
 אפ שמוק און פלעקען פון אלע קאלירע שייך
 פרייז 70 גר. א פלעקעל
 צו בעקומען ביים צייטונגס-פערקויפער
וועלביארזש, אלטשטאדט 1
 אדערט נאר מיט מיין שטעמפלע.

Dr. N. ROZEN
 med.
 צאהו-כירורג
 קראנקהייטען פון צייהן, דויאנסלעס, גימען א.א.וו.
 צייהן-רעגולירונג, רענטגען-דיאגנאסטיק.
אנדושעיא 7, טעל. 216-57.
 עמפאנגנס-שעהן, פון 3-7 נאכט.
א ציימער
 איבערזעבען ביי אונשפערדיגע מאמילע
 פילטודסקיענא 51 לייטנסקא

פאליטיש און ווירטשאפטליכער אפמאך צווישען פראנקרייך און סאוועט-רוסלאנד

אונטערהאנדלונגען וועגען אנ'ענג-לישען קרעדיט פאר די סאוועטען

לאנדאן, 4. (סעל. טעל.) קיין לאנדאן זענען געקומען צוויי סאוועטישע האנדעלס-דעלעגאציעס וועגען בעשטעלונגען פאר'ן סאוועטישען האנדעלס-פלאץ אויף א סומע פון עטליכע מיליאן פונט

א האטאסטראפע אויף א בריק א סך מענשליכע קרבנות

ברודא, 4. (סעל. טעל.) נישט ווייט פון באר-דא איז געשעהן א שרעקליכע קאטאסטראפע. עס איז איינגעפאלען א הענגעל-בריק און געבראכט מענשליכע קרבנות. בעת דער פראצעס פון דער הענגעל-בריק איז פערץ טויף האט דער בריק נישט אויסגעהאלטען

10 פראצענט פאר פאליציי

ווארשא, 4. (טעלעפאניש פון אונזער קאר-רעספאנדענט.) גאנצע ווארשא וואקסן שרייבט: די גאנצע פאלקס-געשעפטענע די קלאנגען אז דער היינטיקער-קאמפאניסט פון דער פאליציי האט ארויסגעגעבען א פערזאנלעך אויסצוגעהאלען די א-פיצירען אריינזעהן און פאליציי-בעמערקען א זגאבא פון 10 פראצענט צו דער מארש-שירות. עס יודערט נישט דערמאנט צי דער דאזיקער זגאבא איז א-אייבמאליגער, אדער א שטענדיגער. הייסט עס, אז די פאליציי איז פערגליכען געווארען מיט'ן מיליטער אויפ'ן געביט פון רעזערווען די שכיחות. אין קאמניקאט ווערט אנגעוויזען, אז דעקונג

ברוטיגע געשעהענישען אין בערלין

בערלין, 4. (סעל. טעל.) אין בערלין איז זעכט טען פארגעקומען בלוטיגע געשעהענישען. א דער-מאנסטראציע פון קאמוניסטען האבען זיך געוואלט פראטעסט-נאמע פון פאפסט צו דער איטאליענישער רעגירונג

א טייערע בעקאנטשאפט אין ציג די גנבטע האט אויפגעטען איהר אדרעס אין אויספארשונג-אמט

ווען רובנישטיין איז געבליבען אליין האט ער זיך צורומענעמען אז די דאמע האט ביי איהם ארויסגעגעבעט פערציג פונט. איז ער דאך יודענדיג-לאפען אויף דער אנגעגעבענער אדרעס, ערשט האט ער, צו זיין גרויס איבערשאונג, זיך דערוואוסט, אז דאס איז גאר דער אויספארשונג-אמט.

סכנה פאר'ן יודישען מסחר אין דאס פראגראם פון וויצע-מיניסטער סמאזינסקי

ווי עס איז אלט דער אנטיסעמיטיזם אין פוילען. כדי צו רואינירען מאטעריעל די יודען, און אפ-צויעל נישט ארויסצוגעבען מיט דער לאזונג זענען קאמף מיט יודען, האבען די פאריגע רעגירונגען אונטערגענומען די אינזיגאטיוו ארויסצורוקען דעם מסחר פון ווייטשטעלעכען לעבען און אין דער ריכטונג אויף אויסגעשטעלט דאס גאנצע שטייערען געזעצעבונג.

די גאנצע לאסט אויסצוגעהאלען די מלוכה האט מען ארויסגעלעזט אויף דער שטאט, און יעדער מיט האט זיך איינגעגעבען צו רואינירען דעם מסחר און צווייטע פערניכטע הונדערטער טויזען דער יודישע עקזיסטענצען.

די ערקלערונג פון וויצע-מיניסטער וועגען דער נויטיגקייט צו פערקלענערען די פערמיטלונג דורך "ראציאנאליזירען" דעם דעזייל-מסחר אויפ'ן וועג פון שטייערען זאזי נישט צעסע אנדערש ווי וויי-טער פיהרען די פאליטיק, פון וויליאמסלאן-ראב-סקי און אין דער קאנסעקוענץ שלאגט זיך דאס אפ שדליך נישט נאר אויף דער יודישער בעפעלקער-רונג נאר אויף דער גאנצער מלוכה. די רעגירונגס-פאליטיק אין זאלץ-מאנאפאל בונגע 1200 פאמיליעס ביי וועמען מען ווארט צוגענומען דעם באדען פון עקזיסטענץ, בעראכט איך פאר א רינגעלע אין דער קייט פון מעשה, וואס צילען צו אריינשלאגען דעם יודישען מסחר און איז דייטליך אנגעוויזען גע-ווארען דורכ'ן וויצע-מיניסטער סמאזינסקי, דאס איז אויך בונגע דער דאזיקער צוגענומען די פירנסה אין סאבאק-מאנאפאל טויזענדער שטייער-צעהלער. וויצע-מיניסטער סמאזינסקי האט, ווייט-אויס זיך געלאזען אין דער ריכטונג צו בעקעמען דעם יודישען מסחר אין דער פארם פון ראציאנאליזיר-ציע מיט דער הילף פון שטייער-געזעצעבונג.

בערלין, 4. (סעל. טעל.) עס בעשטעטיגט זיך די ידיעות, אז די סאוועטען פיהרען אונטערהאנד-לונגען מיט פראנקרייך וועגען שליסען א פאליטישען אפמאך פון נישט אנגריפען. די בעדינגונגען פון אפמאך זאלען ויין פראנצויזיש-ווייטשטעלעכע. די אונטערהאנדלונגען האבען אנגעהויבען פיה רען פערטענער פון פראנצויזישען אויסער-מיניסט-טעריים מיט'ן סאוועטישען א-ב-סאדאר אין פאריז נעכטען איז אויך שוין געקומען קיין פאריז א סאוועטישע דעלעגאציע, וועלכע וועט ווייטער פיה-רען די אונטערהאנדלונגען וועגען שליסען א טא-וויטיש-פראנצויזישען האנדעלס-אפמאך. ווי מען גיט אבער זאל, איינע פון די בעדינג-ונגען פון דער פראנצויזיש-סאוועטישער פער-שטענדיגונג זיין די גאראנטיע פון די פאליטישע צורח-געניצען דורך די סאוועטען.

געוויינליכער זעלבסטמארד אין סיים

ווארשא, 4. (טעלעפאניש.) אין סיים-בנין איז נעכטען בעאנגען זעלבסטמארד דער קאמפאניסט פון דער מארשאלעק-וואך, קארבאוסקי, 27 יאהר אלט.

דעלעגאציע פון פוילישע תביאה-עקספערטען קיין סאוועטען-רוסלאנד

ווארשא, 4. (טעלעפאניש פון אונזער קאר-רעספאנדענט.) אין די פאליטישע קרייזען שמועסט מען, אז עס איז ענטשענען א מעגליכקייט זע זאל ארויספאהרען א ספעציעלע דעלעגאציע פון פוילישע תבואה-עקספערטען קיין סאוועטען-רוסלאנד.

א נייע באהן-ליניע ווארשא-הראקא

ווארשא, 4. (טעלעפאניש פון אונזער קאר-רעספאנדענט.) דער פראיעקט צו בויען א קורצע באהן-ליניע צווישען ווארשא-קראקא דורך מיטבאוו איז שוין בעשלאסען.

שרחמטע שטימונג אין וואטיקאן

רום, 4. (סעל. טעל.) אין גאנצען פאלאץ אין וואטיקאן הערשט אן אויסגעוועהעליכע אנגע-שטרענגטע שטימונג, צוליב דער רעפערענץ פון דער רעגירונג.

מען ווארט אויף דער דעציזיע פון דער יעגו רונג, וועלכע האט ברעה צו שליסען די קאטאלישע קלובען און אויפלעזען די קאטאלישע געזעלשאפטען דער פויבסט איז זעהר בנדע-געשלאגען און ער האט זיך אפגעשלאסען אין זיין ארייט-סימבאליע און די וואך לאזט קיינעם נישט צו זאגן איהם. צווישען די הויף-לייטס הערשט א שטארק פער-מימיטישע שטימונג.

קופאז 25
פון גרויסען
פרעמיע-קאנקורס
פון "נייעם פאלקסבלאט"
פון זיך צו בעטייליגען אין פרעמיע-קאנקורס איז גענוג
צו צושטעלען בלויז 30 קופאנט

וועגען יודישען האנדווערקער קיין א"י

ווארשא, 4. (טעלעפאניש דורך י"א.) דא איז פארגעקומען א מיטינג פון ציוניסטישען צענטראל-קאמיטעט מיט האנדווערקער-טוער ווע-גען איבערווילען יודישע האנדווערקער קיין א"י, און ארגאניזירען דאס אהין דעם עסקפארט פון יודישע האנדווערקער-אויסארבייטונגען.

געשטארבען דער מיליאנער שייף

ניו-יארק, 4. (י"א טעלעגראפיש) דא איז געשטארבען אין עלטער פון 54 יאהר דער בער-וואוסטער מיליאנער שייף, א ווהן פון יעקב שייף, און א שוואגער פון פעליקס ווארברג.

ספארט בעוועגונג

דינע-מעטישען איז פוילען

די לאדזער מאנשאפט האט שווער אריינגע-קעמפט איהר נצחון איבער דער יונגסטער מאר-שאפט אין דער ליגע. דער צילענדיג קוים 1 טויזער דער מעסט איז פארגעקומען אין לעמבערג.

לעגיא האט בעזיגט דעם פרעסענרענט אויפ'ן מייסטער-טיטעל "וויטלא" מיט דער קליינער פער-העלטעניש 0:1

נארבארניא - פאלאניא 0:2

הגה, פאלאניא האט נישט ערגער געשפילט פון דער קראקאווער, האט זי שפילענדיג אהן מול פערשפילט דעם מעסט, נישט דערגרייכענדיג קיין עהרען-טויטע.

מייסטערשאפט פון "א קלאס אין לאז" 5.מ.ס.ג - פ.מ.צ. 1:7 (0:3)

ל.מ.ס.ג. איז געווען מיט א גאנץ קלאס פער-כער פון דער פאליניע'ער מאנשאפט. סמושעלע - בוזשא 1:3

אויך די צווייטע פאליניע'ער מאנשאפט האט פערשפילט אין לאזו ביי "סמושעלע". מוריסמען - 5.מ.ס. 1:5

ל.מ.ס.ג. איז געווען אפגעשוואכט צוליב דעם, וואס עטליכע שפילער פון דער מאנשאפט זענען מיטגעפאהרען מיט דער ליגע-מאנשאפט קיין לעמ-בערג.

הכה - ק.ס.מ. 1:5

די יודישע מאנשאפט האט אין אלע הינזיכטען איבערגעשטיגען דעם קאלישער ספארט-קלוב און דערגרייכט א הויכען נצחון.

מייסטערשאפט פון הלאס "בפ" מכבי - מור 0:0

דער רעוולוטאש שפיגעלט נישט אפ דאס שפיר-לען, מכבי האט געדארפט דעם מעסט געווינען.

Grand-Kino
2טע גרויסע פרעהליכע וואך!
גיאנט. פראגראם פון הומאז און בעלעטער!
1) קאמיטאלער פארס פון די קאמיקער Stan Laurel און Oliver Hardy.
2) די וואסער-העלדען!
3) פינו מענאלער אנסאמבל פון טרעסירטע הינד
4) הינטישע איבטריגע
5) אנסאמבל פון פרעכטיגע קינדער אין פארס
6) לאהאמאטיוו 1373
7) אויסרעדע א מעלאדישע האלירמע
8) רעווי מיט אן אויסגעצייכענטען קלאנג זשורנאל
9) אויסרען פראגראם: פליישער-צוגאבע.
אנהייב פון די סעסאנען 6 א זייער נאכט.
שבת און זונטאג 4 א זייער נאכטאג.

אלימפיאדע
טורן = אוי
ספארט-פעסט
פון דער
ארבייטער-ספארט-געזעלשאפט
"מארגענשמערן"
קומט פאר שבת, דעם 20-טען יו
אויפ'ן ספארט-פלאץ אין
העלעבאו
גרייט זיך צום פעסט!

ווי אזוי עם ארבייט די שמד-פארדיק אין לאדן

סענסאציאנעלע ענטדעקונג פון „נייעם פארקסבלאט“

טוענערע בעצאגלעך מיט פינקטליך בעזוכן ווי לעקציעס און פארלעזונגען ביז ער ווערט הערפיהאט צום שטח.

ס'רעפט פאלען ווען די מיסיגעטען גיבען אויף צו בעצאגלעך פאר עלעקטרישע ליכט, אויף שיק, מלבושים א.א.וו. ווי האבען אויף

סניכות פאר פערליבטע

פערשטעט זיך, אז די גרעסטע סגולה פאר א פערליבטען, וואס האט נישט קיין געגענויטיגקייט, איז מי זיי אויסלייטערען די נשמה - דאס הייסט שמדען זיך, צווייטנס פיהרען די מיסיגעטען זייערע שרעקליכע סעטינגים הינטער אונזער נאך און מיר בעמערקען דאס גאר נישט. וועגען פערזענליכע לעבען פון די לאדער משדמים-מיסיגעטען וועלען מיר נאך בעזונדער שרייבען.

צוריק, די ערשטע צייטען בעמערקען אפילו נישט די פאציענטען קאן דער אמבולאטאריע וועגען וואס ס'האנדעלט זיך, ראזענבערג מאכט דעם אנטעל זיבן א גוטערצייגען מענטשען, וועלכער האט נאך אין זיבן די טובה פון די קראנקע און ארימע, אבער שפעטער ווען דער ארימע איז שוין בנוגע איהם אין א געוויסער מאס פערפליכטעט, בעווייזט דער משדמ וויב נעגעל און זיין גאנצע היפאקריסע קנאט כדי צו פערדעקען דעם קאפ ליכטוויניגע מענטשען.

די סעטינגים פון די מיסיגעטען איז נאך מעהר פערשפרייט, זיי גיבען אויף קליבע אונטער שטיצונגען ווערען קליענסען-יודען. אבער, זיי זיי זאגען, נאך אויף פראדוקטיווע צוועקען, אזוי, למשל ווע ארימיצער האט נישט צו בעצאגלעך קיין גיידה געלד, און ס'האנדעלט זיך וועגען א קליינער צומע, ווערט עס ערלעדיגט דורך די מיסיגעטען, פער-שטעהט זיך, אז פאר אונס טובה מוז שוין דער בע-

איינעם פון די יודישע יתומים-היילער אין לאדן. ראזענבערג פערנעהמט זיך נישט נאך מיט דער זומער-קאלאניע כדי ס'זאלען צו איהם קומען וואס מעהר פערזענליכע און אמגליקליכע מעג-שען, האט ער איצט געזען דעם גאנצען וועלט-טען, און צווייטען שטאק פון באווארטן 36, וואו ער האט איינגעארבעט

אינאספיראטאריע פאר יודישע קראנקע

וועלכע בעקומען דארט אומויסטע מעדיצינישע הילף, מיר ווייסען אז אונזערע אלע ידיעות זענען צו גרויס איבערזעטונג נייטס פאר די לאדער יודען. אבער אזוי איז עס און מיר וועלען אויך ווייטער ענטדעקען אלץ וואס ס'ווערט געטון דורך די משדמים-מיסיגעטען צו פאנגען, יונגע יודען פאר יודען, אריבער.

אויך אין דער דאזיגער לאבאטאריע פעה-לען נישט קיין אינטערעסאנטע, ס'קומען צו געהן פון אומעטום יודען, וועלכע קענען זיך נישט איר-שלאגען און קיין שום צוקה-חברה נאך מעדיצי-נישע הילף, וואס זיי א רעטונג ביי די מיסיגעטען, די פאציענטען גיבען זיך די ערשטע צייטען נישט אפ קיין חשבון, וואסאך זיי געהען מיטראכט נאך וועגען ראטעווען דאס געזונד. אבער די מי-פיגע חברה משדמים קלייבען זיך שוין אויס זיי-ערע קרובות און נאציאנאליזם ציהען זיי אריין און בען פון שמד פונדאמען ס'איז שוין נישט אפעהאן

אונזערע נעכטיגע ענטדעקונגען וועלען דער סעטינגים פון די מיסיגעטען-משדמים אין לאדן, האט געמאכט אן איינגעהויבערען רושם צווישען דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג, אונז האט זיך נאך איינגעגעבען צו זאמעלען א גאנצע רייע סענסאציא-נעלע ידיעות וועגען זייער סעטינגים, ווער ס'שטעהט הינטער זייערע פלייצעס און וואס פאר א מיטלען זיי בענעצן, כדי אריינגעבעקומען אין זייער בען אונזערפאהרענע מענטשען.

קודם-כל וועלען מיר גלייכשטעלען, אז אין אנה-זער בעסטערע נאטיץ האט זיך אריינגעכאפט א סעט, דער יונגערמאן ראזענבערג, וואס האט זיך געשמדט אין נישט דעם מיסיגעטען-משדמט ווען, נאך זיינס א ברהיער, מיט איהם זענען דאס מיט-געגאנגען דעם היגען קעבס ווען ג. און דער ווארט-זי כ.

די מיסיגעטען ראזענבערג און שייף האבען צו דיספאזיציע בעדייטענע געלד-מיטלען, א הויך די סובסידיעס

וואס זיי בעקומען פון שאטלאנד האלאנד און אנה-זער לענדער געפינען זיך אין לאדן א גרעסערע גרופע רייכע באפטיסטען, האט גיבען געלד, ווען מען דארף, א הויך דעם היגען גרויס-אנדוסטריע-לעו א. ו. א. אין וועמענס פאלאץ דער לעצטער שמד איז פארגעקומען, שטעהען הינטער די מיסיגעטען די רייכע דאמס ד. ד. ש. די אינדוסטריעלער שו. און מ. און נאך פיל אנדערע, זיי אליין טומען זעהר אפט אין פערזאנלעכע-פאל פון ראזענבערג, כדי זיך איבערצוגינגען ווי אזוי ער און שייף געהילף אריינטען, און וויפיל יודען ס'געהען איבער דורך זיין האנד צו די באפטיסטען.

לעצטענס האט ראזענבערג אנגעווייזען צו אר-בייטען לויט א גאנץ אנדערען מעטאדע.

אונטער דעם פאנטעל פון פילאנ-טראפישער סעמינאריים

פאר ארימע יודען, לאקט ער צו זיך אין הויז אריין אמגליקליכע, פערזאנליכע מענטשען און געבענדיג זיי א טובה אין פערשידענע פארמען ווערען זיי גלייכצייטיג אריינגעצויגען אין לערנען פון דעם מי-סיגעטען נייט תורה, עס וועט זיכער זיין אן איבערזעטונג פאר דער יודישער בעפעלקערונג אויב מיר וועלען דער-צעהלען, אז ראזענבערג האט נאך פאריגען זימער בערינדעט

זומער-קאלאניע

פאר ארימע יודישע קינדער, די דאזיגע קאלאניע האט זיך פאראיינדיגען געטונען הינטער אלעקסאנד-דער און אין געפיהרט געווארען פאר מיסיגעטען געלד, דורך א טאכטער פון ראזענבערג, אין זער דאזיגער קאלאניע האט ראזענבערג אנגענומען ארימע קינדער, וועלכע האבען זיך דארט געפונען צוזאמען מיט זייערע זומער-אויף דער קאלאניע איז געקומען דער „רבי“ ראזענבערג און זיין געהילף שייף און מ'האט געלערנט מיט די קינדער, און מיט די זומערס, די תורה פון יודען-קריסטען, פון די דאזיגע זומער-קאלאניע האבען זיך עטליכע איינזאמע פרייען, און מענער, אדער עגנות - געשמדט.

היינטיגעס יאהר גרינדעט אויף ראזענבערג אונז זומער-קאלאניע און ווערפירט שוין פאר איהר פרוי-ען און קינדער. קיין אמאטאריען פעהלען נישט און ביראיעט האבען זיך שוין פערשויבען צו ראזענ-בערג אויף דער קאלאניע ביז 30 פרויען און קינ-דער. די דאזיגע קאלאניע וועט זיך היי-יאהר גע-פינען אין רחוב-פאראניץ און ס'וואלט כדאי גע-וען, אז די הונדערטער יודישע פאמיליעס וועלכע וועלען זיך היי-יאהר געפינען אויף זומער-האיינזע-און רודא-פאראניץ, זאלען וויסען, וואס דאס איז פאר א זומער-קאלאניע, און דורך וואס פאר א פיר-לאסטראפישער געזעלשאפט זי ווערט געפיהרט, ווי ס'איז געווען פאראיינדיגען האבען די יודען און אלעקסאנדער געמינט, אז די קאלאניע געהער צו

פאר א שטארקער און איינהייטליכער ציוניסטישער ארגאניזאציע, פאר א צילבעוואוסטער לייטונג, פאר א פראדוקטיווער אויפבו-ארבייט אין ארץ-ישראל - 2 קעמפט דער עת-לבנות שטימט פאר דער לויסטע 2

רעדע פון רומענישע פרעמיער וועגען יודען

וועט דאס רומענישע פאלק גיין מיט זיי קאנפערירען איצט וויל איהן זאגען עטליכע ווערטער וועגען בעסערע אריבער.

און בי געוועסען געווארען פונם קעניג - האט געזאגט דער פרעמיער - אויף איינצופיהרען א נייע ערא אין לעבען פון רומענישען פאלק. אויף צו פערזאנליכען האט אונזערע לייט האב אין נישט קיין שום פערטיגען רעצעפט. דאס לעבען זעלבסט וועט אנטוויקעלן די צוועקמסיגע פארמען פון דער פערזאנלעכע.

יעדעפאלס, וועל איהן נישט איבערזעהן די פעה לערען פון די פאריגע רעגירונגען און נישט צוזא-גען אויף פיר פאראויס גארנישט. אויף מ'יין פאקט איז אנגעצייכענט: גערעכטיגקייט און שכל. מיך אלס היסטאריקער האט אינטערעסירט און אינטערעסירט אויף איצט זייער די מינדערהייט-פראבלעם און אין דער דאזיגער פראגע האב אין מ'יין אפגעשטעלטען סאנדאפונקט.

די וואס וועלען וואוינען מיט אונז, רומענער, דארפען אריינברענגען אין דעם עצם-מהות פון רי-מענישען לעבען, פערשטעהען די אספיראציעס פון רומענישען פאלק און זיך מיט איהם צוגלייכען - דאמאלסט וועלען די מינדערהייטען נישט דארפען די בידער-רעכט, ווייל די דאזיגע רעכט וועלען זיי במילא באטירליך האבען.

די פרעסע האט שטארק פערדורעהט מ'יין מיינונג אין דער יודען-פראגע, אבער איהן בלייב איהר טריי און איהן מאך היינט דא ווערען עפענטליך א קאמפ-גארנישע ערקלערונג, אז די יודען איז צייט ארויס פון זייער געזאט, עס איז שוין צייט זיי זאלען זיך אפזאגען פון א פאראויסצייטען לעבענס-שטייגער און פון צו זעהען דעם אידעאל אין איינקויפען אייער אין די דערפער.

די שפראך פון די יודען זיך אויך פון נאלע איב-ריגע מינדערהייטען, מוז זיין די מלוכה-שפראך, ווען די יודען וועלען זיך אריינגיסען אין דעם שפערישען לעבען פון לאנד און ענדערען זייער סטיק, ווי דאס האבען שוין לאנג געטון די נוער-איראפעאישע יודען בעזונדערס די אנטריקאנער.

קלאנג-פילם-סעסער

"CASINO"

היינט אין פאלק-סענא!

דער לאנג נישט-געזעהנער

Włodzimierz GAJDAROW

און די **ITA RINA**

שקתען

בעקומט פון די בילדער "EROTICON" און פון וואסען ס'איז נישטא פון צוריקהוונג און עמאציאנעלען קלאנג-מיסטערווערק אונט. נאמען:

"אויף די כוואליעס פון לידענשאפטען"

ריהרנדרע סצענעס.

בענייטערטע ליבעס-מאמענטען.

אויסערן פראגראם:

קלאנג-סאנאכד פון "FOX"

ווי אויך לאנד-אקטאליסטען.

אנהויב פון די סענסען 6 אין 4:00, שבת און זונטאג - 4 א זייער נאכט.

עקסטרא טעלעגראמע!

וויכטיג פאר מאדיסטעס

פון לאדן און פראוויניץ!

איך בעוין א גרויסען אויסוואהל פון באקא-היטען פון 1.50 זל. און פון פערשידענע שטרויען פון 3 זל. און קומט נור אין די ערשטע ווארט. הימען-פאבריק אין לאדן

M. SZPIRO, Łódź, Piotrkowska 14

ציוניסטען!

אונטערשטיצט דעם סאנאלידירמו אלאגעמיינעם ציוניזם און שטימט פאר דער לויסטע פון עת לבנות

בעפאהר איהר פאהרט אויף ערהאלונג

הויפט איין אייער קאסמעטיק רענאמירטער קאנקורענץ-פערפומעריע פירמע

J. DRUKIER, 5 ZAWADZKA 5

TELEFON 175-92

וואס בעזיצט צום איצטיגען זומער-סעזאן דעם רייכסטען אויסוואהל פון די נייעסטע פערפומען, טואלעס-זיינען, פוידערען, העלנישע בלומען-קרעמען, פוידערען, וואסערן א.א.וו.

בעמערקונג: ביי יעדען איינקויף ווערט צוגעגעבען א קופאן אויף ווערפולע פרעמיעס.

פאר אנגראסיסטען בעדייטענער ראבאט קיין פיליעס בעזיצען מיר נישט

נייער פארקסב ראט

נייע זוכונגען און וועגן אין אונזער ליטעראטור

פון לעא העניג

געווען געפלטעטע און אינווייטיג אבער אייניגע שרייבער פון די בירע תקופות האבען דאך איבערגעלאזט א דאנק ווערע גרעסערע קינסטלערישע פענהייטער ווערן, וואס האבען א קיום.

מיר זענען נישט איינשטימיג מיט ווערע נאך ציאנאלע און קינסטלערישע אנשוואונגען, אבער מענדעלע שלום-עליכם, פון אהר-העם, ביאליק, אש א. א. א. וועלען דאך האבען א קלאסישע ווערט פאר אונזער ליטעראטור, וואס פאר א מול עס זאל אויך איהר נישט ווארטען, ווי ווייט אין טוף זי זאל זיך נישט צעוואקסען להבא.

זוי אונגעפער קוקען די היינטיגע יודישע שרייבער אויף די שרייבער פון די ערשטע צוויי תקופות אין אונזער מאדערנער ליטעראטור.

די משפילים - סיי די פובליציסטען און סיי די קינסטלער - האבען כמעט אינגאנצען פערניגט, געגירט די יודישע געזונט. סיי דעם יודישען יחיד און סיי דעם דעם כלל. באטירליך קען מען אויך ביי אונזערע משפילים שרייבער געפינען פאר זיטווע שטעלען, ליכטיגע בילדער און שטריכען, אבער דער אלגעמינער איינדרוק, וואס איז אונז געבליבען פון יענער עפאכע איז א נאציאנאל-פע-סימיטישער אויף א אנטעגערונג פונם אלגעמינער געמיינעליכען אפטימום.

דאס סינטעטישע בילד, וואס איז אונז געבליבען פון דער השכלה איז א צוהארבעטער אין גייסטיג און פיזיש, א סאציאל-פערזעהניש, א קאר-ריקאטור אויפן פאָהן פון א ראואווער ליכטיגער מענטשהייט און פלאטאניש אידעאליסטישער מענטש-ליכקייט....

נירען-שטיינער

נאך אין צייט פון היפאקריטען, וועלכער האט געלעבט מיט 450 יאהר פאר קריסטוס, און וועלכער ווערט פערטענט פאר'ן פאטער פון דער מעדיצינישער וויסענשאפט, האט מען שוין געהאט פון אזא זאך ווי שטיינער אין דער אריין. מען קען ליינט פערשטען, אז ווען דער שטיין בעווייט זיך שוין אין דער אריין, דארף מען זיך לאנג נישט בירערען דעם מוח, צו וויסען אין וואס עס זענען בעשטאנען די שמערצען און לידען, יעדער איינער, וואס איז שוין געפרובט געווארען דערמיט, ווייט גאנץ גוט וואס עס מיינט ווען א שטיינערל וואס האט זיך פארמירט ערצן איבערווייגן רייסט זיך, צווייטער ווען זיך אויף דער ליכטיגער וועלט, זיך רעדנדיג מיטגעצויגען מיט דעם שטראם פון אריין. דער אריין-קאנאל וואס איז פון געבורען אן בעשטימט געווארען דורכצולאזען אויסשליסליך די פליסיגע, נארמאלע און דורכסיכטיגע אריין, ווערט פולצולאנג דערשטוינט דערפיהלענדיג ווי אגראמ-געווענהליכער עלעמענט, עפעס א מאדנע, ווילדע בריאה, אין דער פארם פון א שטיין, האט זיך צווייטער ווען זיך אויף אירעלען צו פיין געווען, טען דורכצוגאנג, ער פאנגט באלד אן פראטעסטירען, און שטעלט זיך געגען מיט אלע זיינע כוחות, צו פערשטעלען דעם וועג פאר דעם שפארעדען שטיין, און ווען זיך אגראמער הייבט אן פראטעסטירען, דערפיהלט עס באלד דער מענטש, און וואס דער פראטעסט איז שטרענגער אלץ גרעסער די שמערצען, וואס ווערן דורך דעם פערמירט.

איהם דורכצוגעהן דעם אריין קאנאל און צווייטער טען מיט דעם אריין, די שמערצען ווערען באד, פערשוואונדען, און דער, ערשט נישט לאנג צוריק לידענער, דערפיהלט א מאדנע ווען געפיהל פון גוט זיין, ער דערזעהט דאס שטיינערל, וואס איז צווייטער פאסען פון דער אריין, און בעגרייפט מאמענטאל די אריין, פון זיינע שמערצען, פון וועלכע ער האט ערשט צוויי געליטען, צוועלכע קומט שוין צום דאקטאר מיט א גרייטער דיאגנאזע, און די פערשידענע פראצעדער, וואס דער מעדיקער שטעלט בשעת אגאלגעמינער אונטערזוכונג, ווען ער איהם דאס מאָל געוויזען און אויסדוקטען איר בערייג, דעם דאקטאר, וועט ער גלייך בעמערקען,

אמראני פערל פון תלמוד

פאר קיין שווינדלער קען מען נישט פער-צוטווארטלעך זיין. (דמאי ג.)

מ'בעלעטטיגט נישט קיין געמיינדע ביז מ'זעהט פריהער נישט נאך, אויב דאס רוב פון דער גע-מיינדע קענען דאס דערפיהלען.

(בבא קמא ע"ט.)

גאָט שיקט חכמה נאָר פאַר די קלוגע. (ברכות ב"ה.)

ווען דער שטן וויל מקטרג זיין פאסט ער אויס אַ צייט פון סכנה. (בראשית רבה צ"א.)

דער וואָס ויצט און תפילה קען זיך אליין נישט בעפרייען. (ברכות ה')

דער יצהרע האָט נישט קיין שליטה אויפן בית-הקברות. (ירוש' סוף קידושין.)

אַז איבער זאָגט ערות, אַז ער האָט נישט גע-זעהן ווי יענער איז בעגאנגען דעם פערברעכען און דאָס נאָך נישט קיין ראייה, אַז יענער האָט

וועלכע זענען די אנשוואונגען פון די איינטיגע יודישע שרייבער און דיכטער, דאָס הייסט פונם דריטען דור שאַפער פון אונזער ליטעראטור.

די משפילים האבען געלעגט דעם פונדאמענט פון אונזער נייער יודישער ליטעראטור, די נאציאנאל-דאָקטרינע האבען די געביידע אויפגע-שטעלט און אַרבעטערט.

וואָס טוט דער דריטער דור יודישע שרייבער און דיכטער: אַ בערגעלסאָן און א לייוויק, א האל-פערין און א משה באדיר, א ראבאי און א אפא-טאשו און נאָך אַ צעהנדליג קרעפטיגע שרייבער פון אונזער צייט.

אויב מיר האָבען געקענט אַנטון איין עפאכע יארמולקע אויף דיק, לינעצקי, ל. גאדראן, מען

נירען-שטיינער

אין ליד אויף שטיינער אין דער וואַסער. עס פלעגט זיין זעהר שווער צוועקשושטעלען די דיאגנאזע פון נירען שטיינער, עס האט זיך גע-פאדערט א פיליאַהעריגע דערפארהונג, און אויך אַן איינגעצייכענער חוש.

ערשט אין די לעצטע דרייסיג יאהר, מיט דער דערפיהלונג פון די איקסטרואַהלען איז קלאַר גע-וואָרען, ווי ווייט מען איז געווען פון זיכערקייט, פאסטצושטעלען די אַנוועזענהייט פון נירען-שטיי-נער.

פונדאמענט געהערט זיך שטיינער אין אַראַ-צוויי? א פאלקס געזונטער אַרגאניזם דארף זיך גע-פינען אין א זיכערען און נישט וואַקעלדיגען גלייב-געוויינט מיט דער אַרומיגער באַטור. דאָס קען דער-קלערט ווערן אזוי:

יעדער זען וואָס דער מענטש זעהט, הערט, פיהלט און זיסט אי זיך אריין פון אלעס, וואָס רינגעלט איהם אַרום, און רופט איהם צום לעבען, דארף זיין מיט א בעשטימטער פאָרם, וואָס דער קערפער אַליין רעגולירט.

בעוונדערט דארף דאָס גלייכגעוויינט זיך אַ-רויסוויזען אין דער דערנעהרונג פון מענטשען. מאַ-כלים און געטראַנקען דאַרפן פון דעם געזונטען אַר-אָרגאַניזם אויסגענוצט ווערען אין דער פינגקליכער מאָס צו דעקען די פערשידענע אויסגאבען אין דער פאָרם פון האַרעמיקייט, ענערגיע און רעפראַציע, ד. ה. רעקען אלע מעגליכע פערלוסטען פון די אָרגאַניזם אויסגענוצט, אזוי שוועל ווי דער אָרגאַניזם פערלירט דאָס גלייכגעוויינט פון דערנעהרונג, ענט-וויקעלט זיך, אַלס רעזולטאַט דערפון, אַ גאַנצע ריי קראַנקהייטען.

די דערנעהרונג פון יעדען מענטשען מוז ענטהאַל-טען די פאַלגענדע זעקס, אומבעדינגט גויטיגע על-ע-מענטען: צוקער, פעסט, פראַטעין (דער הויפט שטאָף פון פלייש און פיש), וואַסער, מינעראַלען און וויטאַמינען. יעדער איינער פון די דאָזיגע זעקס שטאַפען, ווערט אין אַ געוונדען צושטאַנד, אַפּגע-פון דעם אָרגאַניזם, אין אַ שטרענג אויסגעוואַלטענער פראַפּאָרציע מיט די לעבענס-נוטיצען פון דער גאַ-נצער מענטשליכער שטאַף, און איהר פונקציאָנירונג, שאַפּענדיג אַ פּולסטענדיגע האַרמאָניע, אַדער

אמראני פערל פון תלמוד

עס טרעפט אָבער, זעהר אַפט, אַז אַנטשטאַט זיך אַפּצווערען אין די שלעסער פון די גלידער און פערמאָנען פאַדאָרע האָבען די אַראַמישע זאַם-דען א טענדענץ צו עלימינירען זיך (אויסגעשטאַ-טען צו ווערען) דורך די נירען, דאָרט האָבען זי די בעסטע געלעבענהייט זיך צוואַמענשלאָגען פאַר מירענדיג נירען-שטיינער.

פאַרוואָס די שטיינער קלויבען גרעך אויס די נירען פאַר זייער פאַרמירונג-ציעלענער, קען מען דערקלערען אויף פאַלגענדען אופן, ווען דער אַמ-בייט פון אַ געוויסען שטאָף, געהט אַרויס פון דער נירען פון רעגעלמאַסיגקייט, ווערט ער אַראַבער-און ווייל די נירען זענען דאָס די אַנגעשטעלטע און פערזאָנטליכע פאַר אַלע רייניגונגען פון דער בלוט, זענען זיי, דערפאַר אונטער-וואַרפּען דעם געפאַהר, אַז די אַזויגעשטויטענע און פער-פאַלגענע מינעראַלען זאָלען זיך פערבעהאַלען אין די מיליאָן-פאַכיג פערזויטע געסלעך פון זייער איבערליכען געבוי, די מינעראַלען שלאָגען זיך דאָרט וואָס אַמאָל מעהר צוזאַמען, אזוי אַז עס ווערט פון איין זאַמעלעל - צוויי, פון צוויי - פון פיר - אַכט, און ענדלעך - שטיין.

מיר האָבען אַלואָ, זיך בעקענט מיט אַ טעכניק, לויט וועלכער עס ווערען בעשאַפּען נירען-שטיינער און קומען צו דעם אויספירן אַז די אַרונאָ, איז דאָס איבערגעריסענע הילפ-וויכט אין דער דערנעהרונג.

דעלע, און אַ צווייטע אויף פּרין, אַש, רייזען, אַש-סקי, באַמבערג, יאהאש א. אַנד. קענען מיר עס אָבער לעז עתה נישט טון בנוגע די איצטיגע יודישע שרייבער, און נישט דערפאַר, ווייל זיי זענען קיין עיך-הרע צופיל און יעדער בעוונדער איז צו גרויס, נאָר ווייל דער איצטיגער דור איז אידעאליש און קינסטלעריש צוריסען. אַ קינסטלערישער ערב רב.

און אַ טראַגישער דור איז דער איצטיגער דור יודישע שרייבער; די אידעאלישע און קינסטלערישע ירושה פון די ערשטע צוויי דורות - פון דיקלאַ-סיקער, וואַרפּט ער (מיט אַלע כּבוֹד'ען) אַפּ און קיין נייע בעוואַוסונדיגע קלאַר אויסקריסטאָליזירטע צילען און וועגען האָט ער נאָך נישט געפונען. כמעט אַלע פון אונזערע היינטיגע שרייבער זענען אי שטיקעלעך משפילים, אי שטיקעלעך ציאַנאַליסטען, כאָטש זיי וואַלטען זיך דערזאָגן נישט געוואַלט מודה זיין.

נירען-שטיינער

גלייכגעוויינט. עס זענען אָהן שום צווייפּעל פּערהאַן פּערש-דענע, דערווייל נאָך פאַר אונז פּערבאַרגענע, אַ פאַרזאַטען, וואָס פאַסטען אויף און רעגולירען, אַז די איינגאַהמען אין דער פּאַרם פון שפּייזען, ענטהאַל טענדיג די אַנגעוויזענע זעקס עלעמענטען, זאָלען פינגקליך דעקען די אויסגאבען פון אָרגאַניזם, דאָס וואָרט אַנגערופּען - דער רעגולאַטאָרישער אומבייט פון שטאַפען.

ווען די דאָזיגע פּערבאַרגענע רעגולאַטאָרישע רען אויף אַ געוויסען אופן געשעדיגט ווערט דאָס געווענהליכע גלייכגעוויינט פון דערנעהרונג אַפּגע-ריסען, אויב עס ווערט געשעדיגט דער רעגולאַטאָר פון דעם עלעמענט-צוקער, בעקומט דער מענטש דיאַביעטעס, אַדער צוקער-קראַנקהייט. קומט עס פאַר מיט דעם רעגולאַטאָר פון דעם עלעמענט-פעסט, ווערט דער קערפער פּערלירט פון שפּאַלין, און עס דערשיינט די קראַנקהייט-אַפּעוויטעט, אַדער זעט-קייט, ספּעציעלע קראַנקהייטען ווערען אויף ענטווי-קעלט, ווען עס ווערען געשעדיגט די רעגולאַטאָרישע פון אַלע פּאַר פון געוויסענע און נישט רעגול-אירבערגעפיהרטען, אַדער, שוין מעהר בישט רעגול-מעסיגען אומבייט פון די פראַטעאינען און מינעראַל-לען ענטוויקלען זיך אין אַרגאַניזם אַפּצוהאַלען דאָס ווערען פּערזאָנלעך און זאַמט און שטיינער.

פראַטעאינען איז אַ שטאָף, וואָס געפינט זיך אין אַ געוויסער מאָס אין יעדען שפּייז, און אַמערהיטעט אין פלייש, פיש, קעז, בעבלעך (פּאַסאַליס), איהרע און אַנדערע, ווען דער פראַטעאינען קומט אַריין אין פּערזאָנלעך אַפּאַראַט געהט ער דורך אַ גאַנצע ריי פּערשידענע פראַצעסען ביז עס ווערט פון איהם צווייטער צווייטער דער גויטיגער עקסטראַקט, אַדער דער תּמציאָט און דאָס איבעריגע ווערט אַרויסגע-שטויטען אַלס אַנאַפּאַל, דער דאָזיגער אַפּפּאַל ענטהאַלט אין זיך אַזאַ ווערטיקייט וואָס ווערט אַנגער-פּען דער, אַראַמישער אַציד, וועלכער קען אין אַ בע-וויסען, נאָך נישט קלאַרען זאַמענט פאַר אונז, און עס וואַנדעלט ווערען אין זאַמיגע אַפּצוהאַלען וואָס טראַ-גען דעם גאַנצן "אָראַטען".

דער אויסווער-וועלכער און ליכטיגער פּאַר די אַפּצוהאַלען פון די יאַראַטען זענען די געלענ-קען (די שלעסער פון די גלידער), די אַפּגעוועסענע אַראַמישע זאַמען שטערען די געווענהליכע שפּיי-לעוודיגקייט פון די געלענקען, פּערזאָנלעכענדיג זי זעהר שפּעציעליכע און אַלעמען בעקאַנטע קראַנק-הייט.

אמראני פערל פון תלמוד

עס טרעפט אָבער, זעהר אַפט, אַז אַנטשטאַט זיך אַפּצווערען אין די שלעסער פון די גלידער און פערמאָנען פאַדאָרע האָבען די אַראַמישע זאַם-דען א טענדענץ צו עלימינירען זיך (אויסגעשטאַ-טען צו ווערען) דורך די נירען, דאָרט האָבען זי די בעסטע געלעבענהייט זיך צוואַמענשלאָגען פאַר מירענדיג נירען-שטיינער.

פאַרוואָס די שטיינער קלויבען גרעך אויס די נירען פאַר זייער פאַרמירונג-ציעלענער, קען מען דערקלערען אויף פאַלגענדען אופן, ווען דער אַמ-בייט פון אַ געוויסען שטאָף, געהט אַרויס פון דער נירען פון רעגעלמאַסיגקייט, ווערט ער אַראַבער-און ווייל די נירען זענען דאָס די אַנגעשטעלטע און פערזאָנטליכע פאַר אַלע רייניגונגען פון דער בלוט, זענען זיי, דערפאַר אונטער-וואַרפּען דעם געפאַהר, אַז די אַזויגעשטויטענע און פער-פאַלגענע מינעראַלען זאָלען זיך פערבעהאַלען אין די מיליאָן-פאַכיג פערזויטע געסלעך פון זייער איבערליכען געבוי, די מינעראַלען שלאָגען זיך דאָרט וואָס אַמאָל מעהר צוזאַמען, אזוי אַז עס ווערט פון איין זאַמעלעל - צוויי, פון צוויי - פון פיר - אַכט, און ענדלעך - שטיין.

מיר האָבען אַלואָ, זיך בעקענט מיט אַ טעכניק, לויט וועלכער עס ווערען בעשאַפּען נירען-שטיינער און קומען צו דעם אויספירן אַז די אַרונאָ, איז דאָס איבערגעריסענע הילפ-וויכט אין דער דערנעהרונג.

סיאזי נישט אזוי פשוט | וועגען דער ארטאגראפיע-האנפערעניץ

משה בראדערזאן

גל. און פונדעסטוועגען זענען מיר גישט בללות, ווען די דאזיגע גרויסע האבען זיך — פון זיך גופא — געגען די כללים פון טראדיציע, אטראפירט, און איצט, רעכענענדיג זיך מיט דער פאקטישער זאך — לאגע, וואלט קיין איין רעכט-דענקענדער יודישער אינטעליגענט זיך נישט געגעגעטעלט דער פאקט — ווער, רעוואלוציאנערישער רעפארם פון דעם פרי-רעוואלוציאנערישער, דיאקאסטישער אויסלייג פון אונז-דער יודיש לשון טאקע לשם דעם אויסהאלט און רעספעקט בלוגע איהרע ליכטיגע מיט ליכט און לעבען אדורכדורכגעגען טראדיציעס.

און דאס, וואס, די באבעס וואלטען דערציטערט געווארען, דערווענענדיג געדורכט און געשריבען: גאט פון אבראהאם און איצקאק — דאס איז א באבע-מעשה.

זיי האבען שוין אין זייערע לעבענס געזעהען ערגערע זאכען, און זענען אויך נישט דערציטערט געווארען.

ערגער איז, און דער יודישער אינטעליגענט ווערט א פרעפעליגע באבע, און ביישעלט אים זיינע פיסטע און ווייסע הלומות דאָרט, וואו מען דאַרף נישט.

מיט אונזערע עלטער-באבעס אויף יענער וועלט... אפער איז עס גישט צווי קרום, עס זאל גע- פונען ווערען דער סימבאלישער סינטעז, וואס איך האב געפונען אין די ראשי תיבות פון ז"ל — אז ז"ל מאַכט אין לשון קודש — זכרון לברכה, און אין יודיש — זאל לעבען!...

און גישט פשוט איז עס, וואס דער, "אינא" האט זיך גענומען אריינצופונגען א שטיקל סדר — אויף וויפיל עס קאן זיך לאזען ביי אונזער אומגעלומפערט-אנארכיסטישען אויסלייג, ווען אים ליכער עס-הארין און גלאט, "איך-ויל-אזוי-זיך" לייגט זיך אים אין אונזער געשריבענעם און גע- דרוקטען וואָרט.

מען דאַרף זיין אומפערשעהמט און בייזוויליג, אָדער פערברעכעריש מהיכארת-אידג, כדי צו קענען שליסען שלום מיט דער אינטעליגענט-זאך-לאגע, ווען דער שרייבער העלפט צו — אויך דירעקט, צי אומדירעקט — צו דער גראַד-ווייניגקייט, אָפּ געלאָזטיקט, הפקרות פון דעם יודישען מאַסער-לעזער, און פון דער יודישער געוועלשאַפטיכער אינטעליגענט, פאַר וועלכער מען דאַרף נאָך אין 1931 מאַכען, "צניאָמיר", כדי זי זאל קענען אָפּ- שרייבען אַ מודעה, אַ שטיקעל מעלדונג א. ד. גל. מען דאַרף אַפּטאָלויס זיין אומעמפּינדליך, און... הייליג, כדי צו קענען באהבה אָננעהמען דאָס "געשריפט" פון אַ סך יודישע מחברים און סתם ברויעל-שרייבער!...

און קליינער עיקר שכחתי — דער ליבער ריקליס בעמערקט דרך אגב: "וואס קען זיין אַ גרעסערע בללות, ווי אין אַ צייט פון אַ וועלט-קריזיס, אין סיסטען-יודישען חרבן צונויפולדען אַ קאָנפערענץ, וואָס האָט קיין אַנדערע דאָזיג נישט, ווי די פראַגע." און אָבער, ערשטענס, ווידער דיוועלבע מעשה, וואָס דאָס בללות, איז גראַד קיין בללות-נישט, ווען מען האָט אין זינען דעם פּרט, אָז נישט עקאָנאָמיסטען, נישט מעדיצינער, נישט פּילאָזאָפּען, נישט פּאָליטיקער האָבען זיך אין זינען מופלע געווען וועגען דער פראַגע, נאר דווקא די פּאָ- בענדסטע מענטשען, וועלכע מעגען אין דעם פּאל, זאָגען אַ דעה — יודיש-וויסנשאַפטיכער, שריפטשטעלער, קול-טור-טורער, וואָס מחמת זייער גרויס ליבשאַפט צו אונזער שפּאַך, מחמת פּיל וויסען פון איהרע סודות און נייאַנסען האָבען זיי דעם כוח הרשאה פון דער מינדער-וויסנדיגער מאַאָריטעט.

וואָרום וואָס איז דער אָפּשטעל? וואָס איז די מניעה, הלמא מינאָל דעם ענין יודישע אַרטאָגראַפיע נישט קענען איין מאָל פאַר אַלע מאָל סדרין? ווי אַלט איז דען די טראַדיציע פון דעם יודישען געדווקטען וואָרט, וואָס מען דאַרף אַזוי גענוי מדקדק זיין אויף דער אומבאַזונגענער נוי-טיגקייט פון דעם יודישען, "ה", פון דעם דייטשען שטומען, "ע", א. א. דייטשע פרעמד-וואָרטען? אונזערע ווידעס און באַבעס האָבען אָנגעטראָ- פען אויף דעם, "וואָס-דאָס" אונזערע טאַטעס און מיר — אויף די אַלף'ן אין, "די", "רא" און ביי פּרין אויף די אַ-אמאָלישן (אַפּעל-עפּעל) א. ד. ד.

געלערענט — ווען ביי אונז איז אזוי גוט ווי נישטאָ די ריכטיגע יודישע שול (וועמענס שולד, דירעקטע און אומדירעקטע, דאָס איז — איז לחלוטין אַנאַ- דער פראַגע) — ווען אין דעם אַרומגע-דעטען פאַל ווערט דער איצטיגער און להבא-דיגער קאָנסומענט אין ערגעץ נישט ערצויגען און געלערענט — ווען ס'איז רעכט, אַז כמעט די הונדערט פּראָ- צענט נייע און אַ דערדריקענדער פּראָצענט אַלטע לעזער פון דעם יודישען בוך און צייטונג קאָנען ריכטיג נישט אַזויסליענען קיין איין לשון-קודש-דיגען וואָרט — ווען צוליב דער סיבה טאָקע ווערט דאָס יוב פּערקריפעלט און, נאָך מעהר, אויסגעמעקט פון שפּאַך-פּערקעהר דער מהיכארת-דיגער עלעמענט פון אונזער לשון — דער לשון-קודש-דיגער — ווען ס'איז נישט אַקטיוו אַנדער אינסטאַנץ, בהרפּותו הרבים, ווער עס זאל דעם דאָזיגען וואונדערליכען עלעמענט קאָנסערווירען און שלע- גען, זענען דאָך אפּשר נישט צווי קרום די קאָנ- סערוואַטיוו-וועלכער-אונטער-אונטערע פון די חכמי "אינא", ווי ליריק רוסט זיי.

אפּשר איז דאָך אַז — כל זמן עס איז פּראָ- צענטער (ווידער פּראָצענטועל) נישטאָ קיין יודישע שולד, זאל פאַר דער איצטיגער פּיטגור-לידאָמע און צוקונפטיגער באַבע (אויב זי וועט זיך ענט- שליסען אויף באַבע-זאָגע...) צו שרייבען, גאָט פון אַווראָהאָם און איצקאָ און יאַנעו", אָדער "טכיוע פון סאַרע באַס טאַוויס", אידער אין דער לשון-קודש-דיגער טראַנסקריפּציע, און דער זכר פון די אב"י מיט שרה בת טובים זאלען צוועק

סיאזי גישט צווי פשוט, ווי געוויסע קרייזען און יחידים ווילען די זאך פאַרשטעלען — דעם ענין יודישער אויסלייג, וואָס איז בעהאַנדעלט גע- וואָרען אויף דער קאָנפערענץ אין ווילנע. און אַרום און אַרום אָנען נישט ערנסט בעטראַכט ווערען די אַטאַקעס אויף די אויספיה- רונגען און אויספיהר-מאַכער פון דער דאָזיגער קאָנפערענץ. וועגען די לבנות - טרייבער און סתם לבנים און דאָך בכלל איבעריג אַ וואָרט צו פּערלירען, וויל דאָרט, וואו עס הערשט הפקרות, גיגענע בערמע-אָגעלאָזענקייט — דאָרט טאַנצען לבנים, און שדים — דאָרט וואָקסט נישט קיין גרינגראָז פון פריה- לינג — דאָרט איז דער קולטור-באַדען, אַ פּרוכטלאָזער, אַ מעקענער, ווען אַפּילו עס דוכט זיך לפני, אַז עס רודערט זיך עפעס, סע וואָקסט עפעס... ניין, עס וואָקסט גאַרנישט, ווען עס איז נישטאָ קיין בעגייסטערונג, וואָס איז אַ שפּיררענען אויף אויסגעקערטער ערד — עס בליהט גאַנצישט, ווען דער זייער, דער ערשטער איז נישט בערופען צו זיין עבדא, און אייגענע צוגאַנג, אינדיווידועלע עמפּינדען פּעהלט און זיין טאַט. — ווען קריטיקאָלוגיקייט און אַבסאָלוטע אומבאַ- האַרענטקייט ווערט פּערמאַסקירט דורך הצפּה-דיגען פּלפּל, עטצעטעיאָ.

סיאזי פאַרהאַנען אַנעקעלהאַפּטער מין יודישע אַנעקאָטעיִע פּאַראָד-אַנעקאָטעיִע, וועט זיך עס אַ מיטש-דיגער מענטש קענען פאַרשטעלען, אַז יודישע פּאַראָד, איינע פון די גרויס-אומבאַזונגענע, טראַגישסטע ערשיינונג- גען אין דער געשיכטע פון אונזער לעבען קאָנען זינען אַלס שטאַף פאַר וויצען, און דאָך — דאָך איז עס אַ פּאַקט, אַז אַזעלכע זענען פאַר- האָן אַזעלכע ווערען פּראָדוצירט און מיט שמיכל און געלעכטער אויסגענומען. דער כוח פון דעם ספּעציפּי-יודישען ציינום, וואָס האָט קיין גרעניץ און קיין אַפּהאַלט נישט. מיר געומען ב"ה גאַנץ שנעל איבער אַלע "מידות טובות" — מיט דער הילף פון דעם גאָר בעזונדער אונאַפּערטעליכען כוח פון נאכאמנג — און מיר שטייגען זיך נאָך איבער...

אין דער פראק-טישער טיער

אין דער פראקטישער טיער פון אונזערע אונטער-וויסנדיגער מאַאָריטעט, ווי דאָס יודישע פּאַל גופא, ער איז פּיל עלטער ווי דער איצטיגער גלות, ער האָט זיך שוין אָנגעפאַנגען ביים ערשטען גלות, ביים גלות פון בבל. דער גרעסטער טראַדיציע פון דער יודישער נאַציאָנאַלער אויסלעבונג איז געווען נישט קיין אַנדערער ווי ישעיה, דער צווייטער אָדער, דער דריטער, ווי מאַנעס ווילען האָבען, — אפּשר דער גרעסטער פּאַעט, וואָס דאָס יודישע פּאַל האָט ווען עס-איז פון זיך אַזויסגעגעבען. ער איז אויך גע- ווען דער עקסטרעמסטער אין זיינע נאַציאָנאַלע האַפּענונגען. אין זיין גליהענדיגער פּאַנאָפּיע האָט ער זיך געמאַהעלען די גראַדויעסטע און הערליכסטע טע בילדער. אין איבעריג צו דערזעהלען, אַז ישעיהס הלום איז נישט אין גאַנצען פּערזענליכע, עזא- רען, קיין הלום ווערט נישט אין גאַנצען מקיים. אָבער ער איז אויך נישט אין גאַנצען פּערזענ- געוואָרען. שוין אָפּגעקומען דערפון, האָט ער אין טיילוויי פּערזענליכע גע- אין דער דער- לויבעניש, וואָס בורש האָט געגעבען די יודען, אַז זיי מעגען זיך צוריקקערען צו זייער "יוד- דאָס איז אַ קליינדיגקייט. דער עיקר איז, וואָס דער הלום פון ישעיה איז געוואָרען דער הלום פון דעם גאַנצען יודישען פּאַל. און דאָס איז געווען אַט דער דאָזיגער הלום, וואָס האָט דעם יודישען פּאַל געגעבען מיט, געדולד און נחמה, אַייבערצוהאַנגען די אַלע צרות און פּייניגונגען, וואָס זיי האָבען גע- האָט אויסצושטעהן יאָהר טויזענדער. דאָס איז דער הלום פון אַ משיח, פון אַ דע-ליווער-האַלט דען היינט נאָך עקזיסטירט אַ יודיש פּאַל, ווען נישט דער דאָזיגער הלום? דער הלום איז געוואָ- רען די טרייב-קראַפט פון לעבען.

דער אידעאליסט

(חלום און ווירקליכקייט)

וועס טעג פון גאָטס שאַפּונג, זי, די ווירקליכקייט, איז נישט קיין פּערזענליכע זאך, וואָס "לייבט שטענדיג איינע און די אנדערע, זי, די ווירקליכקייט גופא, האָלט זיך שטענדיג אין איין בייטען און אין איין ענדערען. די "ווירקליכקייט" פון היינט איז נישט די ווירקליכקייט פון הונדערט יאָהר צוריק, און די "ווירקליכקייט" פון הונדערט יאָהר שפּעטער וועט זיין אַ גאַנץ אַנדערע, ווי די ווירק- ליכקייט פון איצטער. די ווירקליכקייט איז, אויב מען קען מאַכען אזא פּערגלייך, אַ שטראַל-דער טייך און נישט קיין פּערגלייך-דער ים-סוף, דער, עכסר- גער הלום איז די היינטיגע ווירקליכקייט. דער היינ- טיגער הלום קען מאַרגען ווערען אַ ווירקליכקייט. דער גרויסער אויפטר פון דעם טרויער-בעטענע און דעם, וואָס ער דערלאָזט נישט, מיט זיין שטענ- דיגען אמרוה, אַז דער טייך זאל פּערגלייכערט ווערען. עס איז אמת, דער הלום פון דעם טרויער ווערט קיינמאָל נישט פּערזענליכע אין אַלע זיינע פּרטים, אָבער זיין איינפלוס און בעדייטונג איז פון דער גרעסטער וויכטיגקייט. וויל ער טרייבט און קירעוועט די ווירקליכקייט אין אַ בעשטימטער ריכטונג, אין אַ בעשטימטער ליניע, ער טרייבט איהר אַמער פּאַרזעט און דער געווינשטער ריכ- טונג.

און וועה איז צו יענער בעוועגונג, אַז אַלע צי נאַציאָנאַלע, עקאָנאָמישע צי פּאָליטישע, וואָס האָט נישט צווישען זיך קיין עקסטרעמיסטען אין קיין טרויער, וואו אַלע זענען געוואָרען פּראַק- טישע פּאָליטיקער. אַזא בעוועגונג מוז פּריהער אָדער שפּעטער זיין גאַנצען אָפּשטאַ- בען. זי מוז ווערען פּערגלייכערט אין איהר אייגענער אומבאַ- ווערליכקייט. דער צווייטער פּאָליטיקער מוז פּיהלען אויף זיינע פּלייגעס דעם בייטען פון דעם עקסטרעמיסט, כדי ער זאל נישט פּערוואַקען ווע- רען אין זיין אייגענעם זומפ — אין דעם זומפ פון זיין "פּראַקטישקייט".

לאָמיר אַילוסטרירען דעם דאָזיגען געדאַנק מיט אַ ביישפּיל פון דער יודישער געשיכטע: דער הלום פון יודישער זעלבסטשטענדיגקייט און יודישער דע-ליווערונג אויף זיין אייגען לאַנד

דער אידעאליסט

צווישען דעם אידעאליסט פון איין זייט און דעם פּראַקטישען טיער פון דער צווייטער זייט הערשט נישט קיין גוט-לעבען, זיי קוקען איינער אויף דעם אַנדערען מיט פּערדאָסט. דער אידעאליסט איז בטבע אַנעקסטרעמיסט. ער האָלט שטענדיג פאַר זיינע אויגען דעם ענד- ציל. לויט זיין טעמפּעראַמענט איז ער, קען מען זאָגען, אַ פּאַעט און אַ טרויערער, ער לעבט אין אַ וועלט פון זיין אייגענער שאַפּונג, אין אַ וועלט וואו עס זענען נישטאָ קיין שוועריגקייטען און קיין אונגעליכקייטען. נישט ער וויל און נישט ער קען זיך רעכענען מיט דער ווירקליכקייט. אין דעריבער קיין חידוש נישט, וואָס דער אידעאליסט קוקט מיט פּערדאָסט אויף דעם פּראַקטישען טיער און בעשולדיגט איהם, אויב נישט אין פּערדאָסט, איהר וועגיסטענס, אין קאַלטקייט און אין פּשרה- מאַכעריי.

דער פּראַקטישער טיער פון זיין זייט איז ערשט רעכט אומצופרידען מיט דעם אידעאליסט. פאַר דעם פּראַקטישען טיער איז פּיל וויכטיגער דער הייבט און דער נאָהענטער מאַרגען, ווי די וויי- סע צוקונפּט. ער, דער פּראַקטישער טיער, וויל אויפטרען עטוואָס ממשות-דיגעס שוין היינטיגען טאָג, דער עקסטרעמיסט שפּערט איהם אין זיין אַרבייט, ער פּלאַנטערט זיך צווישען זיינע פּיס. ער לאָזט איהם נישט רעהן. ער האָלט איהם שטענדיג אין דערמאַהען דעם ענד-ציל. דער עקסטרעמיסט איז דעם פּראַקטישען פּאָליטיקערס בייזער געוויסען. איז דעריבער צווישען זיי ביינען נישטאָ קיין שלום.

בעטראַכט מען אָבער דעם ענין מיט אַ פּריי- טערען קוק, פון אַ היסטאָריש-פּילאָזאָפּישען שטאַנד פּונקט, מוז מען קומען צום שלום, אַז זיי זענען ביי- דע, דער עקסטרעמיסט און דער פּראַקטישער טיער גוטיג איינער פאַר דעם אַנדערען, וויל זיי דער- פיהלען און דערגעגען איינער דעם אַנדערען. ביינע צוזאַמען זענען איין גאַנצע, יעדער בעוונ- דער איז נישט מעהר ווי אַ האַלב. דער טרויערער מיט זיינע פּאַנסאָווען, טאָקע מיט זיינע אונגעליכע פּאַנסאָווען, טוט אין דער אמת'ן- אויף אַ געוואַלדיג-גרויסע און נוצליכע אַרבייט — ער איז, אַזוי צו זאָגען, דער "שאר-שבועיה", די הייווען אין דעם טייג, ער רופט אַרויס בעהרונג, בעוועגונג און לעבען אין דעם טייטען טייג, אָהן דעם הייווען איז דער טייג נישט מעהר ווי טייג. וואָרום, לאָמיר זיך נישט באַרען, דאָס, וואָס מיר רופען "ווירקליכקייט" איז דאָך נישט בעשאַפּען געוואָרען אַזוי ווי זי איז איצטער אין די פּרעסע

האט נישט געהאט צו טון מיט „חזנות“

האט נישט געהאט צו טון מיט „חזנות“

האט נישט געהאט צו טון מיט „חזנות“

דער חזן איז געווארען דער בעל-תפילה, דער פארדאווער, אבער מיט בויגען האט ער נאך אלץ געהאט וועגן וואס צו טון. א חזן האט אין יענע צייטן אויסשליסליך געזאגט, אבער נישט געזאגט, אפילו צו זאגען האט ער אויך דעמאלט נישט געהאט פיל, ווארעם דער דאווען איז גע- וואקסען אין דער לענג צוזאמען מיטן יידישען גלות. אין יענע צייטן, אבער, איז ער נאך גע- ווען גאנץ קורץ, דער בעל-תפילה האט דערפאר נישט געשפילט קיין מוזיקע ראלע.

קען דעם טעות, וואס ביאליק און ראובניצקי הא- בען געמאכט. ווער אבער איז געווען דעמאלט דער פעל- תפילה אויב דער חזן איז גאר געווען דער שמש? איז טאקע אין יענע צייטן גארנישט געווען קיין ספעציעלער בעל-תפילה ביים דאווען. ווארעם אין א יידישער שוהל האט דעמאלט געהערשט א פילסטענדיגע דעמאקראטיע, נישט געווען דארטען קיין בעזונדערער פריוויליגירטער קלאס פון גייסט ליכע פון פריסטער, פארזארגען די תפילות, און פארזארגענען פו נדי הייליגע ספרים, און פרוויליג- גירטער קלאס איז געווען אין בית המקדש. דאס זענען געווען די כהנים, אין דער „בית הכנסת“ א- בער האבען אלע יודען געהאט די זעלבע רעכטען. יענעווער יוד, אויב מ'האט איהם גאר געהאלטען פאר א פראמען, האט געקאנט פארזארגען די תפי- לת, און פארלייענען פון ספר-תורה, נישט גע- ווען אין די שולען קיין ספעציעלע אנגעשטעלטע פאר דעם גאר דער פארשטעהער פון דער שוהל פלעגט רופען אמאל דעם, אמאל יענעם יודען, ער זאל זיך אוועקשטעלען און פארזארגען די תפי- לת פאר'ן יעולם.

אט דאס אלץ, וואס איך האב דא געזאגט, איז דעה וויכטיג צו וויסען, ווען מ'ויל ריכטיג פערשטעהען די שטעלען אין תלמוד וואו עס ווערט גערעדט וועגען דעם „חזן הכנסת“, ווען מ'ווייסט עס נישט, קען מען קומען צו אומגעלומפעטע טעותן און האבען טאקע אזא טעות געמאכט ביאליק אין ראובניצקי אין יודע ביה - „יודישע אגודת“ (באנד 2, זייט 11).

אט דאס אלץ, וואס איך האב דא געזאגט, איז דעה וויכטיג צו וויסען, ווען מ'ויל ריכטיג פערשטעהען די שטעלען אין תלמוד וואו עס ווערט גערעדט וועגען דעם „חזן הכנסת“, ווען מ'ווייסט עס נישט, קען מען קומען צו אומגעלומפעטע טעותן און האבען טאקע אזא טעות געמאכט ביאליק אין ראובניצקי אין יודע ביה - „יודישע אגודת“ (באנד 2, זייט 11).

אבער וואס ווייטער אלץ וויכטיגער איז געהא- רען דער זאגט פון דעם חזן, פון דעם פארזארגער פון די תפילות אין שוהל, בעזונדערס נאך וואו זיין בעדייטונג פיל גריסער געווארען, ווען עס האט אנגעוויפן זיך צוזאקסען די פייט מי יודען. פייט איז פארווע, אבער דאס איז געווען א נייער סארט רעליגיעזע פארווע, וואס איז אויס- געוואקסען נאכ'ן אפשליס פון תלמוד, אין דער צייט פון די גאונים, טיילווייז איז פייט געבעטען, תפי- לת, טיילווייז אבער איז עס אגודת, מדרש און פאָעטישער פארם.

פונקט אזוי פלעגט מען אויך איינלאזען מעה- רערע יודען און יעדערער פון זיי זאל פארלייענען א שטיק פון דער סדרה, דערפון שטאמען עס די „עליות“, שפעטער איז איינגעפיהרט געווארען פאר דעם א ספעציעלער ארט פון א „בעל-קריאה“. האט מען על פי שכל געדארט דאן אפשאפען די „עליות“, צווישן א רופען אימאנען אויך דער בימה צו דער ספר-תורה און ליענען ליענען ספר-וייסיי גאר דער בעל-קריאה? ווען מ'וואלט אבער וועלען אפשאפען אלע רעליגיעזע מנהגים וועלכע זענען אפגעלעבט אין האבען מעהר קיין זין וועלט, האלט ווערען א תל פון דער גאנצער ארטאדאקסישער יודישקייט.

עס ווערט דארטען געבראכט די שטיקעל אגודת פון תלמוד וועגען דער גרויסער שוהל אין אלעקסאנדריע, וועלכע איז געווען אזוי גרויס, אז עס איז נישט מעגליך געווען צו הערען, וואס דער פאר-דאווער האט געזאגט, און דער גרויסער עולם האט נישט געקאנט וויסען ווען צו ענטפערען „אמן“. פלעגט דער „חזן-הכנסת“ שטעהן אין מיטען שוהל אויף א הויכער הילבערנער בימה און פאכען מיט א טוף אין האנד, געבענדיג דערמיט א סיגנאל צו די פערזאמעלטע, ווען צו ענטפערען „אמן“. אט אזוי ווערט דאס דערצעהלט אין מסיכתא סוכות (דף ב"א) ביאליק און ראובניצקי אבער, האבען עס איבערזעצט ווי פאלגט: „א גרויסע בימה, איז געשטאנען, אין מיטען פארין חזן, און די שמשים זענען געשטאנען ארום איהם מיט טיכער און די הענט. און אז מען האט געדארט ענטפערען און, האבען זיי געפאכט מיט די טיכער“.

אט דאס אלץ, וואס איך האב דא געזאגט, איז דעה וויכטיג צו וויסען, ווען מ'ויל ריכטיג פערשטעהען די שטעלען אין תלמוד וואו עס ווערט גערעדט וועגען דעם „חזן הכנסת“, ווען מ'ווייסט עס נישט, קען מען קומען צו אומגעלומפעטע טעותן און האבען טאקע אזא טעות געמאכט ביאליק אין ראובניצקי אין יודע ביה - „יודישע אגודת“ (באנד 2, זייט 11).

א סך פון די ערשטע פייטס זענען פערפאסט געווארען פון חזנים, פון די פערפאסער פון „סלי- חות“ זענען די מעהרסטע געווען חזנים. א גרויסער חזן איז, אלזא, געווען דעמאלט, אין די צייטן, ווען די פייט האט זיך צובייליגט, נישט א גרויסער יונגער, גאר א גרויסער פייט, א פערפאסער פון רעליגיעזע פארווע פאר דער שוהל. א סך פייטס האבען געטראגען דעם צוזאמען חזן אדער ש"ך (שליח ציבור).

פונקט אזוי פלעגט מען אויך איינלאזען מעה- רערע יודען און יעדערער פון זיי זאל פארלייענען א שטיק פון דער סדרה, דערפון שטאמען עס די „עליות“, שפעטער איז איינגעפיהרט געווארען פאר דעם א ספעציעלער ארט פון א „בעל-קריאה“. האט מען על פי שכל געדארט דאן אפשאפען די „עליות“, צווישן א רופען אימאנען אויך דער בימה צו דער ספר-תורה און ליענען ליענען ספר-וייסיי גאר דער בעל-קריאה? ווען מ'וואלט אבער וועלען אפשאפען אלע רעליגיעזע מנהגים וועלכע זענען אפגעלעבט אין האבען מעהר קיין זין וועלט, האלט ווערען א תל פון דער גאנצער ארטאדאקסישער יודישקייט.

אט דאס אלץ, וואס איך האב דא געזאגט, איז דעה וויכטיג צו וויסען, ווען מ'ויל ריכטיג פערשטעהען די שטעלען אין תלמוד וואו עס ווערט גערעדט וועגען דעם „חזן הכנסת“, ווען מ'ווייסט עס נישט, קען מען קומען צו אומגעלומפעטע טעותן און האבען טאקע אזא טעות געמאכט ביאליק אין ראובניצקי אין יודע ביה - „יודישע אגודת“ (באנד 2, זייט 11).

אט דאס אלץ, וואס איך האב דא געזאגט, איז דעה וויכטיג צו וויסען, ווען מ'ויל ריכטיג פערשטעהען די שטעלען אין תלמוד וואו עס ווערט גערעדט וועגען דעם „חזן הכנסת“, ווען מ'ווייסט עס נישט, קען מען קומען צו אומגעלומפעטע טעותן און האבען טאקע אזא טעות געמאכט ביאליק אין ראובניצקי אין יודע ביה - „יודישע אגודת“ (באנד 2, זייט 11).

א סך פון די ערשטע פייטס זענען פערפאסט געווארען פון חזנים, פון די פערפאסער פון „סלי- חות“ זענען די מעהרסטע געווען חזנים. א גרויסער חזן איז, אלזא, געווען דעמאלט, אין די צייטן, ווען די פייט האט זיך צובייליגט, נישט א גרויסער יונגער, גאר א גרויסער פייט, א פערפאסער פון רעליגיעזע פארווע פאר דער שוהל. א סך פייטס האבען געטראגען דעם צוזאמען חזן אדער ש"ך (שליח ציבור).

פונקט אזוי פלעגט מען אויך איינלאזען מעה- רערע יודען און יעדערער פון זיי זאל פארלייענען א שטיק פון דער סדרה, דערפון שטאמען עס די „עליות“, שפעטער איז איינגעפיהרט געווארען פאר דעם א ספעציעלער ארט פון א „בעל-קריאה“. האט מען על פי שכל געדארט דאן אפשאפען די „עליות“, צווישן א רופען אימאנען אויך דער בימה צו דער ספר-תורה און ליענען ליענען ספר-וייסיי גאר דער בעל-קריאה? ווען מ'וואלט אבער וועלען אפשאפען אלע רעליגיעזע מנהגים וועלכע זענען אפגעלעבט אין האבען מעהר קיין זין וועלט, האלט ווערען א תל פון דער גאנצער ארטאדאקסישער יודישקייט.

אט דאס אלץ, וואס איך האב דא געזאגט, איז דעה וויכטיג צו וויסען, ווען מ'ויל ריכטיג פערשטעהען די שטעלען אין תלמוד וואו עס ווערט גערעדט וועגען דעם „חזן הכנסת“, ווען מ'ווייסט עס נישט, קען מען קומען צו אומגעלומפעטע טעותן און האבען טאקע אזא טעות געמאכט ביאליק אין ראובניצקי אין יודע ביה - „יודישע אגודת“ (באנד 2, זייט 11).

אט דאס אלץ, וואס איך האב דא געזאגט, איז דעה וויכטיג צו וויסען, ווען מ'ויל ריכטיג פערשטעהען די שטעלען אין תלמוד וואו עס ווערט גערעדט וועגען דעם „חזן הכנסת“, ווען מ'ווייסט עס נישט, קען מען קומען צו אומגעלומפעטע טעותן און האבען טאקע אזא טעות געמאכט ביאליק אין ראובניצקי אין יודע ביה - „יודישע אגודת“ (באנד 2, זייט 11).

א סך פון די ערשטע פייטס זענען פערפאסט געווארען פון חזנים, פון די פערפאסער פון „סלי- חות“ זענען די מעהרסטע געווען חזנים. א גרויסער חזן איז, אלזא, געווען דעמאלט, אין די צייטן, ווען די פייט האט זיך צובייליגט, נישט א גרויסער יונגער, גאר א גרויסער פייט, א פערפאסער פון רעליגיעזע פארווע פאר דער שוהל. א סך פייטס האבען געטראגען דעם צוזאמען חזן אדער ש"ך (שליח ציבור).

פונקט אזוי פלעגט מען אויך איינלאזען מעה- רערע יודען און יעדערער פון זיי זאל פארלייענען א שטיק פון דער סדרה, דערפון שטאמען עס די „עליות“, שפעטער איז איינגעפיהרט געווארען פאר דעם א ספעציעלער ארט פון א „בעל-קריאה“. האט מען על פי שכל געדארט דאן אפשאפען די „עליות“, צווישן א רופען אימאנען אויך דער בימה צו דער ספר-תורה און ליענען ליענען ספר-וייסיי גאר דער בעל-קריאה? ווען מ'וואלט אבער וועלען אפשאפען אלע רעליגיעזע מנהגים וועלכע זענען אפגעלעבט אין האבען מעהר קיין זין וועלט, האלט ווערען א תל פון דער גאנצער ארטאדאקסישער יודישקייט.

אט דאס אלץ, וואס איך האב דא געזאגט, איז דעה וויכטיג צו וויסען, ווען מ'ויל ריכטיג פערשטעהען די שטעלען אין תלמוד וואו עס ווערט גערעדט וועגען דעם „חזן הכנסת“, ווען מ'ווייסט עס נישט, קען מען קומען צו אומגעלומפעטע טעותן און האבען טאקע אזא טעות געמאכט ביאליק אין ראובניצקי אין יודע ביה - „יודישע אגודת“ (באנד 2, זייט 11).

אט דאס אלץ, וואס איך האב דא געזאגט, איז דעה וויכטיג צו וויסען, ווען מ'ויל ריכטיג פערשטעהען די שטעלען אין תלמוד וואו עס ווערט גערעדט וועגען דעם „חזן הכנסת“, ווען מ'ווייסט עס נישט, קען מען קומען צו אומגעלומפעטע טעותן און האבען טאקע אזא טעות געמאכט ביאליק אין ראובניצקי אין יודע ביה - „יודישע אגודת“ (באנד 2, זייט 11).

דאס רעבען פון א יודישער אקמריסע

אונזע צום וואקאל און געקויפט בילטען. דער- וויל אבער האבען מיר גאנץ לייטיש אנטפערע- הונגערט, א נס, וואס איך האב געהאט מי מיר אין טאש עטליכע אייער-קילעך, האט מען זיך צו- טיילט, קאמניסטיש און אביסעל געשטילט דעם הונגער- אזוי אין מיטען גאס. אין אונזער זענען מיר אריין אין צוג, א גאנצע באכט האבען מיר פון הונגער נישט געקאנט קיין אויב צו טון, מיר האבען אין מויל אפילו קיין מיר סעל ווארעם וואקסער נישט געהאט. מען האט אזא אבער אלץ געטייט, און און סמאלענסק איז פער האט א פרייער בופעט אזוי ווי פאר דער מלחמה און דארט וועלען מיר קענען אפכאפען די נשמה. צעהן א זייער אין דער פריה זענען מיר אג- געקומען אין סמאלענסק. מיר האבען זיך גילד- אריינגעכאפט אין בופעט, פון וואקאל. דא איז זיך ליה פער האטן עסען, פון אלעם גוטען. אלע וואכען מיר זיך קודם כל געגעבען א כאפ צו צו די מאס- לעטען. די קאטלעטען זענען פון רופער-פלייש. יעדע רופ איז אגארשיין די לענג. עסענדיג דערפיהל איך אז עס איז פפעט נישט פון דעם מין פליישען וואס איך בין געוועהנט צו עסען. סמאלענסק מיר איין א געדאנק, אז דאס איז פערד-פלייש, א נאקען שוין מעהר דאס פלייש נישט אפגעשלינגען. איך גע- שטעל א פארציע קארטאפעל. דער עולם בע- מרקט, אז איך עס נישט דאס פלייש, מען פרעגט מיר פאר וואס, איך דיי זיך ארויס מיט א תירוף. אז דער אפעטיט איז מיר פערזאגט, ערשט נאך דעם, ווי ווי האבען דאס פלייש אויפגעגעסען האב איך די אויסגעזאגט דעם סוד. מ'האט נאך געג- מען טרוקענע קארטאפעל און צוריק אריין אין וואגאן. ערשט דא זיצט א סאלדאט און היט מיין גע- ליווקע.

דעם הויף, האב איך דארט בעמערקט ליגען האלץ אזוי ווי ביי מיין באבען אין הויף, און איצט ווען איך מירן קאפ האט זיך געבאמבעלט דער געדאנק וועגען דער רעוואלוציע, האב איך מיר שוין גע- וועלט א פלאן ווי אזוי זיך צו געהאלטען צווישען דאזיגען האלץ. בעזונדערס אבער האט מיר געטאשטעט דער געדאנק פון הרטה, צו וואס האט מיר געלייגט די באצע אונטערע? ... עס איז רעכט ווי מען האט „מיט א געזונטען קאפ אין קראנקען בעט אריין“, וואס האט מיר געפעהלט אין פוילען און צו האט בין איך געלאפען קיין מאסקווע, צו זיין אויסגע- שטעלט אויף הונגער, נישט האבען וואו אונזער- ליעגען מיין קאפ און צו אלע גליקען נאך זיין אין דער סכנה גאר צו בעזעהלען מיין לעבען? פארטאגט, ארום פינג א זייער האט מען אין דער אכטנאיי געבאקען ברויט, מיר האבען געגעסען דאס פרישגעבאקענע ברויט און צוגערוקען טוי און אז ס'איז געקומען צום בעזעהלען האט דער באלעבאט פון דער אכטנאיי געהייסען זיך דערפאר געבען צו הונדערט רובלע. דאס „איבערגעכטיגען“ האט אויך געקאסט צו הונדערט רובלע. מטי אויף ווארט - א מינימום-טראקסע פון הונדערט רובלע. אין דער פריה ארום קאסט א זייער זענען מיר ווידער געגאנגען צו דער באהן, איצט איז די בילד- טען-קאסט שוין פאקען, גאר כדי צו קויפען א ביל- לעט מוז מען האבען א „פראפוסק“ (א פאסיג-שיין). מיר דערוויסען זיך, וואו מען קען בעקאמען פראפוסקעס און מיר גייען דארט אהין. אלע בע- זאמטע רופען זיך קאמיסאריען, פריד זאגט אונז, אז דער קאמיסאר צו וועמען מיר ווענדען זיך, איז א מינסקער יוד, און ווען כיוולע איהם זאגען ווער איך בין, וועט ער מיר זיכער געבען א פראפוסק, פאר מיר גייט א יודישע פרוי, זי וויל פארהען צו איהר וואן, וואס ליגט אין סמאלענסק אין שפיטאל. - הער לעבען! - הייבט זיך צו רעדען. אבער דער קאמיסאר רייסט איהר איבער: - קאקאי וואס הער לעבען, טאווארישטיש וצ וואס, גיט הער לעבען! (וואס פאר'ן הער לעבען,

דער צייט פון דער בערימטער שוישפיערין עמיליע אדלער געשריבען ספעציעל פאר. נייעם פאלקסבלאט פון זלמו זילבער ווייג א חבר בין איך אייערער, נישט קיין הער לעבען) שרייט דער קאמיסאר. איך שטויס זיך אן אז מ'ויל יחוס איז דא א קנאפע, דאן ווען איך נעהם זיך רעדען צו איהם אויף יודיש, זאג איך: - זאל איך איך זאגען וואס איך וויל אדער איך זאל איך דערציילען ווען איך בין? - א נאמייר הערען! - איך בין א יודישע אקטריסע, מיין נאמען איז עמיליע אדלער. וואס ווילט איהר? - כ'האב געשפילט אין מינסק, איהר האט אודאי געהערט פון מיר? - טא וואס ווילט איהר? - כיוולע א פראפוסק, כיוולע פארהען קיין מאסקווע. - צוליב וואס? דער שטרענגער טאן אין וועלכען ער האט גערעדט צו מיר, האט מיר געוואונגען צו זאגען א ליגען. איך וויל פארהען צו מייער עלטערער, ער נעהמט שרייבען דעם פראפוסק. נישט פאר מיר אליין, טאווארישטיש, מיר זענען צוזאמען דריי פערזאן. - וואס איז, איהר פיהרט קאנטראבאנד? איהר ווילט אונז אויסזענען? איהר פיהרט מענשען? און ער נעהמט שרייען הויך אויפן קול, עס האט געדויערט עטליכע מינוט ביז איך האב איהם בערוויגט. לאזט מיר איך ערקלערען, ווער די דריי מענשען זענען, אויב איהר וועט וועלען - וועט איהר זיי געבען א פראפוסק, אויב נישט - נישט כ'האב איהם ערקלערט. אז זיי זענען אקטריסען וואס פארהען מיט מיר, און ער האט אונז געגעבן פראפוסקעס. ווען מיר וואלטען געקאנט זיך דארט אהין שטעלען טאנצען, וואלטען מיר עס געטון, מיט די פראפוסקעס אין די הענט זענען מיר

מיין מלחמה-רייזע קיין מאסקווע זענען מיר שוין הייסט עס, צו מול אין אר- שט אבער מיר דארפען דאך מאסקווע. ווי אזוי פארהט מען ווייטער? און דא קומט די באלעבאסטע מיט א מעשה, אז אין ארשא קומט איצט פאר א גרויסער סכנה צווישען די פוייערים און דער באלשעוויסטישער רעגירונג. מען ער- ווארטעט א פוייעריש-אויפטאגאנד. מיט איין ווארט - עס וועט פאלד זיין א גאנצע מלחמה און די גלייכטייע און איר דעריבער, אז מיר זאלען וואס שוועלער צוזעקסווארען. נה געהען מיר צום וואקאל קויפען בילטען קיין מאסקווע - נישטא קיין סך- סידע. אין וואקאל ליעגען אויף דער פארלאגע אויסגעלייגט און א שיעור פאסאזשירען. זיי ליגען שוין דא אייביגע טעג און קיינער פון זיי ווייסט נישט אפילו ווען ער וועט שוין ענדליך אמאל פארהען. א שרעק! מיר ווילען געבען סכאבא די וואנדארטען אדער די סאלדאטען, אז זיי זאלען אונז פערשאפען בילטען. ס'איז אבער אנגעליגן צו בעקומען בילטען. מוז מען שוין הייסט עס, צוויקטערען אין דער אכטנאיי און דארט בלייבען וואס פאר א פאלעבאט ווייסט נישט וואס ער זאל טון. פון איין זייט וויל ער אונז פערזאמעלען אויף באכט-לעגער און מאכען ביי אונז עטליכע רובלע, אבער פון דער אנדערער זייט צייטערט ער פאר דער רעוואלוציע, וואס וועט אפגאט אויסברעך ער קען און דעמאלט וועט מיר בלייבען אויף יעדע פלייצעס און ער וועט אונז נאך דארפען אויסהאל- טען מיט עסען. ענדליך געשליסט ער אונז צו האלטען, אבער ער האט נישט וואו אונז צו ליעגען, וויל ער קען שאפען פאר אונז צוגינדער ארט, וואו צו שלאפען. מיר האבען אבער א חשד, אז ער וויל אונז נאך ארויסקריגען פון זיין שטוב. בעשליסען מיר זיך נישט צו רירען פון ארט, אבער אזוי ווי קיין בעטען לאו שלאפען האט ער נישט, זענען מיר געבליבען אין שטוב זיצען א גאנצע באכט ביים טיש. און אז אזוי דערמלענדיג האט זיך ביי אונז צושפילט די פאנטאזיע און האט מינועטער נאך און אין דער פינסטערער באכט האט זיך ביי אונז שוין פערזאמעלט און דער אויסגעבאקענער רעוואלוציע. ווען מיר פיר זענען דורכגעבאנען

דער צייט פון דער בערימטער שוישפיערין עמיליע אדלער געשריבען ספעציעל פאר. נייעם פאלקסבלאט פון זלמו זילבער ווייג

א חבר בין איך אייערער, נישט קיין הער לעבען) שרייט דער קאמיסאר.

איך שטויס זיך אן אז מ'ויל יחוס איז דא א קנאפע, דאן ווען איך נעהם זיך רעדען צו איהם אויף יודיש, זאג איך:

דעם הויף, האב איך דארט בעמערקט ליגען האלץ אזוי ווי ביי מיין באבען אין הויף, און איצט ווען איך מירן קאפ האט זיך געבאמבעלט דער געדאנק וועגען דער רעוואלוציע, האב איך מיר שוין גע- וועלט א פלאן ווי אזוי זיך צו געהאלטען צווישען דאזיגען האלץ.

בעזונדערס אבער האט מיר געטאשטעט דער געדאנק פון הרטה, צו וואס האט מיר געלייגט די באצע אונטערע? ... עס איז רעכט ווי מען האט „מיט א געזונטען קאפ אין קראנקען בעט אריין“, וואס האט מיר געפעהלט אין פוילען און צו האט בין איך געלאפען קיין מאסקווע, צו זיין אויסגע- שטעלט אויף הונגער, נישט האבען וואו אונזער- ליעגען מיין קאפ און צו אלע גליקען נאך זיין אין דער סכנה גאר צו בעזעהלען מיין לעבען?

פארליטיק פון דער וואך

דער פרעמיער האט גערעדט, דער האנדעלס-מיניסטער האט גערעדט, דער וויצע-פּרעמיער-מיניסטער האט גערעדט, נאך קיין קרישעלע פאליטיק איז נישט ארויסגענומען פון זייערע אלעמענט רייד.

סיידען מען זאל האלטען פאר פאליטיק די הבטחה, אז מען וועט העכערן ס'דירה-גלד, מען וועט אפשטעלן די האנדעלס-פערימיטלונג, ד. ה. מען וועט רואינירען, רואינירען און באקאמאל רוי-אנירען.

אויב רואינירען האט צו טון מיט פאליטיק, זאגט זיך דער „קונדס“ אפ פון פיהרען פאליטיק און מיר שרייבען נישט ווייטער דעם פאליטישען צורטיקעל.

זי האט עם נישט ערווארט

— איך בין זעהר נייגעריג צו וויסן, וואס רעדט איהר בחורים צווישען זיך, ווען איהר קומט זיך צוזאם... — וואס זאלען מיר רעדן... דאס וואס איהר מידלעך רעדט צווישען זיך, ווען איהר קומט זיך צוזאם... — זעהר און זעהר מיאוס...

בייטען דעם סלימאט

דער מען האט געוואוסט, אז זיין פרוי פעהלט קיין זאך נישט און, אז זי „דאקטארט“ זיך אומ-זיסט. נאך פון דעסוועגען, ווען זי איז צוריקגע-קומען פון דאקטאר, האט ער איהר גערעכט:

— נה, וואס האט דער דאקטאר געזאגט: — דער דאקטאר זאגט, אז איה מוז בייטען דעם סלימאט.

— גוט, מאכט ער — מיר וועלען זיך איבער-ציהען פון פארטער אויפן פינפטען שטאק, וועסטו האבען בעסערע לופט, און עס וועט טאקע קאס-טען וועניגער דירה-גלדל אויך.

א נייעם פאר איהר

— העבען איר אוא אויגיגעלעך, ער זאגט מיר זאכען, וואס איר האב קיינמאל פריהער נישט געהערט.

— וואס?! ער האט זיך געפעטען הייראטען מיט איהם?

א נייער שוויגער-ווייך

— ה' פלעמעל האט געקריגען א ליבען גאסט: זיין שוויגער איז צו איהם געקומען צופאהרען. זיין פרוי האט זיך באטייליקט, שטארק דערפריעהט מיט איהר מאמען און זי האט געוואלט, אז אלע זאלען זיך פרעהן.

— ווייסען שוין דייער עלטערען, אז מיין מא-מע איז צו אונז געקומען? — פרעגט זי איהר מאן.

— נין.

— פאר וואס האסטו זיי נישט דערצעהלט?

— כיווייס, — מאכט ה' פלעמעל, — כ'האב זיך געקלערט, אז זיי האבען גענוג זייערע צרות, און צו וואס זאל איר זיי נאך דערצעהלען וועגען זייער צרות?

ארייננעזאמט

דער מארזל-פרעזידענט האט געהאלטען ארע-דע געגען היינטיגע אדוואקאטען, וואס פערטידי-גען פאר געלד אפילו די ערגסטע פערברעכער. צווישען די צאהערער האט זיך געמוען אציא-וואקאט, וואס האט געוואלט דעם מארזל-פרעזידענט צוביסעל א פערענשטן, און ווען דער מארזל-פרע-זידענט איז פערטיג געווארען מיט זיין דרשה, האט איהם דער אדוואקאט געשטעלט א פראגע:

— לאמיר זיך פארשטעלען, אז צווישען א מא-רזל-פרעזידענט און דעם טייוועל קומט פאר א פרא-געס פארן געריכט; וועלכער צו, הענקט איהר, האלט געוואנען?

— קיין פראגע נישט, אז דער טייוועל וואלט געוואנען, — ענטפערט דער מארזל-פרעזידענט.

— פאר וואס הענקט איהר אזוי?

— ס'איז גאנץ פשוט: אלע אדוואקאטען וואל-טען זיך געשטעלט אויפן טייוועלס זיס.

סע גייט זיך מאכען א יודען-סעריטאריע אין דער לופט

יודען, יודען, מאיו געהאנדעלט: באן דעם עונט קומט דער שחר — אין דער לופטען ווייט געמלויגען, און געשטיגען איז — פיקאר

העכער, העכער איבער וואלקענס, וואו די ערד פון אונז פערבלייכט דער פראפעסאר איז געשטיגען, און צו הויכער הויך דערגרייכט...

און צוריק אראפגעפלויען, אזו געווען זיין עיקר — ווארט — אז ס'איז דארטען נישט געפעהרליך, אז מען קאן נאך לעבען דארט...

ער ווערט א מיסיאנער

— איך האב צוליב דיר די גאנצע נאכט נישט געשלאפען — האט די רייכע אלטע מידעל גע-זאגט צו איהר געליבטען.

— צוליב מיר? — יא, מיין טייערער, איך האב מסדר געקלערט וואס וועט זאגען די וועלט, ווען דו וועסט מיט מיר חתונה האבען? זי וועט זוכער זאגען, נאך דו האסט מיט מיר חתונה געהאט צוליב מיין געלד. — וועמען ארט עס, וואס די וועלט וועט זא-גען? — דאס אויסגערויטען דער יונגעראמן צו-דרייטענדיג צו זיך זיין רייכע אלטע כלה — דו ווייסט דאך דעם אמת, אז איר האב דיר ליב און — איר ווייס, מיין זיסער — טוליעט זיך צו איהם די רייכע אלטע מידעל, — אבער פינדעסט-וואקסט.

דער דאקטאר איז אומערעכט

דאקטאר: כ'האב דאך איין געזאגט נאך מיט א חודש צוריק, אז אויב איהר וועט נישט אויפ-געבען רויכערען, וועט איהר אין צוויי וואכען ארום קראנק ווערען. וויפיל סיגארעטען האט איהר זייט דאך אויסגערויכערט? — פאציענט: כ'האב גענוג גערויכערט צו זעהן, נאך איהר האט א סעיהל...

צופרידען

פאטער: (צו זיין יונגעל, וועלכער געהט אין שולע): נו, מיין קינד, ווי געהט עס מיט דיר אין שול?

יונגעל: גוט, פאפא!

פאטער: איז דיין לעהרער מיט דיר צופרידען?

יונגעל: איר הענק, אז ער איז מיט מיר זעהר צופרידען.

פאטער: פארוואס דענקסטו אזוי, קינד מיינט? יונגעל: ווייל, ווען אלע שילער וואלטען געווען אזוי ווי איר, וואלט מיין לעהרער גאר קיין אר-בייט נישט געהאט.

פאטער: ער האט אזוי טאקע געזאגט?

יונגעל: ער האט געזאגט, אז ווען אלע יונג-לעך אין שול וואלטען געווען ווי איר, וואלט מען בעדארט צומאכען די שול.

אויך א גרונד

— איר קען גארנישט פערשטעהען, ווי אזוי עס קומט, אז מיינע פיס ווערען מיר אלעמאל אייב-געשלאפען.

— איר הענק, עס קומט פון דעם, ווייל זיי וועבען א גאנצען טאג אין אייער געזעלשאפט.

א נומער יוד און א שלעכטער

משה: וואס איז דער אונטערשיד פון א גר-טען יוד און א שלעכטען יוד?

שלמה (קלערט אביסעל): נו, וואס איז טאקע דער אונטערשיד?

משה: דער אונטערשיד איז דער: א „גר-טען יוד“ געהט ביי א פרוי געלד, זאגט איהר צו, אז זי וועט האבען א קינד און זי האט נישט; א שלעכטער יוד גיט איהר געלד, זאגט איהר צו, אז זי וועט נישט האבען א קינד און זי האט יא.

איהר מוז זי אויסזאגען

ער: טייעריגע, זאג קיינעם נישט, אז מיר וועבען פערלאפען.

זי: בלויז סאלען וועל איר עס פערשוינען, ווייל זי האט שטענדיג געזאגט, אז איר וועל קיינמאל נישט געפינען אטא נאך, וואס וועט וועלען מיט מיר הייראטען.

דאס פייגעלע, די זשאבע און די וועווערקע (פאבעל)

אויף א הויכען בויס אין וואלד, האט א פייגעלע געשאלט מיט די וואונדערליכע טרעלען, עמיצען געמעלען האט דאס פייגעלע גערענקט? זאל עס נאך עפעס האבען געבענקט? צי פאר טרייד, אדער לייך האט עס אזוי שעהן געוואנען? ווען ס'איז דער לעצטער טרעל געווען פערקלונגען, האט זיך אויף דער ערד, א קוואקעריי דערהערט: א זשאבע פון דער בלאטע צווישן האט דאס מול געעפענט גרויס... און זיך צום פייגעלע געווענדעט: — כ'וועל דיר מאכען א קאמפלימענט יונגסט שעהן!

כאָסט אינגאנצען ריין ביסטו נישט פון געוויסע פעהלער: דארמטט זינגען צייטעל שנעלער, און זייער טענער, פעהלעט פאך — ווי למשל „וואו“.

לאז דיר נאך צו מיר צאָפּ... און הער זיך צו מיט קאפ, וועל איר דיר געבען צו פערשטעהען, ווי צו זינגען שעהן! — דאָס פייגעלע ענטפערט נישט קיין וואָרט און ריהרט זיך נישט פון צאָפּ — וואָס?

(קוואקעט שוין די זשאבע מיט א פערדראַס) ביסט גאר ביי זיך גרויס? — וואָרט נאָך אויס...

כ'וועל בעשטעלען ווערעם, יאשטשערקעס און שלענג, מיט די מיטלען, וואָס זיי קענען נאָך דיר דערזעהן זאלען זיי די יאהר, (דאָס פייגעלע אויפן זעלבן אָרט) ענטפערט נישט קיין וואָרט אויסהאלטען קען די זשאבע שוין נישט מעהר, דרעהט זיך אין דער בלאטע הין און הער, קוקט צום פייגעלע אַרױף, מיט כעס און א סוף! — אויף א צווייג, איז א וועווערקע געוועסען, און האט עפעס וואָס געעסען, און צוגעזעהן וואָס עס איז געשעהן, האָט זי זיך אַנגעוויפּען ווי און שפּאַס: — דאַרפסט נישט זשאַבע זיין אין כעס, וואָס דאָס פייגעלע רופט זיך נישט אפ, אָדער קומט נישט צו דיר צאָפּ... איהר זענט ביידע אזוי פערשיידען, אז איהר קענט זיך נישט צוזאמענזיידען: דו, וועסט צום פייגעלע נישט גרייכען — קענסט נישט פליהען אין די הויכען... און דאָס פייגעלע נעמט אין לופטען אויס, ווייל עס קען קיין „בלאטע“ נישט פערליידען... אין דאָך זענט איהר „כמעט“ גלייך: ביידע רופט מען „זינגער“ אייך — דאָס פייגעלע נעמט אין לופטען אויס, און דו — פון דער בלאטע צווישן...

ווייסטו נישט ווי אויס און איין, וויל נישט זענעמט לעהרער זיין. — פאַרבער

פייגער און וואסער

פלה (צו איהר חתן): זאג מיר צו, טייערער, אז דו וועסט פאר מיר געהן אין פייגער און וואסער נאך אונזער הייראטען.

חתן: דענקסטו, אז ס'איז פאר מיר דורכאויס נויטיג?

פלה: געוויס.

חתן (הויבט זיך אויף פון זיין אָרט): אויב אזוי וואלט איר דין געראטען בעסער צו פערזי-ראטען זיך מיט א פייגעלעשער.

ער ווארט אויפן דאמטאר

בעזוכער: — איז שוין דריי יאהר, אז איהר ליגט אין בעט?

חולה: — יא, דער דאקטאר האט מיר גע-הייסען ליגען אין בעט ביז ער וועט קומען א צווייטען מאל, אבער שוין דריי יאהר, אז ער קומט נישט.

בחר: האָט זיך אויף פון זיין אָרט מיידעל (שטאַרק דערשראָקען): וואָס איז? בחר: האָט זיך אויף זיין האט אַוועקגעזעצט.

דאס יודישע קולטורעלע לעבען איז ריגע א שמועס מיט'ן קאמפאזיטאר דוד בייגעלמאן

קען לאזן איז צוריקגעקומען נאך 8 חדשים
חילוק אין ריגע, דער בעקאנטער לידערער
קאמפאזיטאר דוד בייגעלמאן.

בייגעלמאן איז דורך די 8 חדשים געווען אגאט
און האט געשריבן א סעריע פון לידערער.

דוד בייגעלמאן

האט ער געהאט צוויי קינדער, ערפאלג.
אין א געשפרעך מיט דעם קאמפאזיטאר האט
ער זיך מיט דער גרעסטער ענטזיקונג אויסגעדיקט
געגען די לעטישע יודען בכלל און בעזונדערס ווע-

בען די יודען אין ריגע, זיי האבען בעציהנגען שו
אלעס וואס טימעקט מיט יודישער קולטור און
קונסט.

ריגע, האט דוד בייגעלמאן געזאגט, איז די
אייביגע שטאט אין דער וועלט, וואו דאס יודישע
טעאטער בעקאמט א סובסידיע פון דער מלכה אין
דער הויך פון 8 טויזענד דאלאר. דאס געלט ווערט
אבערגעגעבן דעם אויטאריטעטעם טעאטער-קא-
מיטעס וועלכער פיהרט א נאמיאלער אומבילדער-
טיווער זייט פון טעאטער און יודישע קולטור דאס
טעאטער איבערגעגעבן אין די הענד פון א טעא-
טער-דעוטישער קאמפאזיטאר, וועלכער פיהרט
צוויי דעם סעזאן.

פארשטעהט זיך, אז אין דעם דאזיגען טעאטער
קען מען נישט שפילען לויטער קונסט, ווייל צו
דעם איז גיטע פערזאן קיין עולם, וועלכער זאל
קענען דאס טעאטער אויסהאלטען. מוז מען דעריבער
טוישען און לכל הפחות צוויי מאל אין וואך שפילען
מעלאדראמעס, כדי אויך די איינוואוינער פון דער
„מאקווער פארשטאט“ זאלען קומען און האבען א
הנאה באטראכטן ווערט אלץ געמאכט ריין און
צייטיג און מיט פיל געשמאק.

איצט האט זיך דער סעזאן פון ריגע געענדיגט,
אויפן ביים סעזאן זענען פערזאן פערשידענע
אויסוועסען, אפערטען אויף איבערגעהמער דעם סע-
זאן האבען אנטעפונען די. מאנה פון דער ווילנער
טרופע, שטערבער פון רומעניען און די בוד-
איסטע פיהרער פון טעאטער קאדעש און האט
ווער טיאל גיטע פיהרען מיט'ן טעאטער וועט צו
בער דער קאמפאזיטאר בייגעלמאן הייטער בליבען
ביים מיטעם-טעאטער אין ריגע.

אבער גיטע נאך מיט טעאטער — זאגט זי-
געלמאן, — פערזעהמען זיך די ריגער יודען, זיי זיי-
רען א ברייטע קולטורעלע, פאליטישע און געזעל-
שאפטליכע סעטיקייט. אויך אין היינטיגע צייטן
זיין האבען זיך די לעטישע יודען גיטע וואס, צו
בעקלעגען.

אראנזשען-האניג אקארופטום-האניג באקסער-האניג אין צו בעקומען אין ארץ-ישראל-באזאר צוגעלויבט 10, פראנט, 1. שטוק.

דער אידעאליסט און דער פראקטישער טינער

בשום אופן נישט געווען „פאלשע“ אין דעם זין
פון שווינדלער און בעטריגער. זיי זענען אלע
געווען מענטשען פון דעם העכסטען סארט, מענטשען
מיט די ווארימסטע הערצער, מיט די צארעטסטע
געפיהלען, וואס האבען מעהר ווי די איבעריגע פון
זייער דור און זייער צייט געפיהלט און געליטען
פון דער שווינדלעכער לאגע פון זייער פאלק, ווע-
מען זיי האבען געוואלט העלפען.
דער דאזיגער שטארקער חאונט, צוזאמען מיט
אנאנאבערגרעניצטער פאנסאזיע, וואס האט זיך שער-
נישט געגרעניצט מיט משוגע, האט זיי בעטריבען
צו זייער משיחות.
זיי האבען זייער משיחות נישט דארגעפיהרט.
זיי זענען געווען ערפאלגלעך, עס איז, אבער, נישט
געווען; זייער שלד, דער ווילן איז געווען; עס
האבען געפעלט די מוחות...
א פאלק צווייטע און צווייטע, א פאלק צו-
ברעקעלט און צופיצעלט, א פאלק, וואס האט נישט
קיין באדען אונטער זינע פיס, — „בן-אדם, ווע-
לען די דאזיגע טרוקענע בינער לעבען“?

לעבען פון דער 8 זייט).
צום לעצטען אונטער די רוימער, זענען די יודען
געווען שקלאפען אויף זייער אייגען לאנד. זייער
וועלטסטעטענדיגקייט האט געדויערט א גאנץ סך-
צע צייט. האבען די בעסטע קינדער פון דעם פאלק,
די וואס האבען אמסטארקסטען געפיהלט דעם יוד-
שע צער און אממעהרסטען דערפון געליטען, —
האבען זיי געוואלט זייער פאלקס-דעלייוונג. און
עס האבען זיך אנגעפאנגען צו בעווייזען משיחים
אלערליי משיחים — משיחים וואס זענען געקומען
מיט'ן שווערד און משיחים, וואס זענען געקומען
מיט'ן ווארט.
און ווען רויס האט ענדליך אין גאנצען גע-
מאכט א סוף צו דער יודישער וועלטסטעטענדיגקייט
און האט דעם יודישען פאלק מיט דער גרעסטער
אכוריות אין גאנצען פערטריבען פון זיין לאנד,
איז די בענקעניש נאך וועלטסטעטענדיגקייט און
נאך פרייהייט נאך שטארקער געווארען.
און ווער האבען זיך גענומען בעווייזען משי-
חום, ווער מיט'ן שווערד און ווער מיט'ן ווארט,
דוד אל-רוואי, אברהם אבולפאסי, שלמה מולכו,
שפת-צבי און נאך אנדערע אין די צעהנדליגע.
די דאזיגע אלע משיחים האבען גאר נישט
אויסגעפיהרט מיט זייער משיחות, דאס פאלק איז
געבליבען פערשקלאפט ווי געווען. דאס פאלק
האט זיך ביטער ענטוישט אין זינע האפענונגען
און האט די אלע משיחים אנגעוואפען מיט דעם
נאמען „פאלשע“. זיי זענען ווירקליך געווען „פאל-
שע“ און דעם זין, וואס זיי האבען די דערווא-
טעטע דעלייוונג נישט געבראכט. אבער זיי זענען

זייער משיחות האט זיך זיי נישט איינגעגעבען;
אבער יעדען איינעם פון זיי איז געלונגען א טרי-
טעל צו טון דעם טאל מיט די פערטריקענע ביי-
נער, אריינצוברענגען און זיי עטוואס עהנליכעס
אויף לעבען, וועניגסטענס, אויף א קורצע צייט.
די געטא האט א ציטער געטון, — א סימן פון
לעבען.
דער חלום האלט נאך אן, ער האט בלויז געב-
טען זיין אויסערליכקייט, פון אן איבערגעצאלטליכען
איז ער געווארען א „נאטירליכער“...
דאכט זיך מיר מאכעס מאל דער חלום און
וירקליכער פאר ווירקליכקייט!

Pamiętaj że kryształ o sile lampy to: ZŁOTY PUNKT
Ządać we wszystkich sklepach Radjowych

ראדיא-פראגראם
פרייטאג ד. 5 יוני

11.00	טראנסמיסיע פון פראג, 12.05 צייט
1.15	גראמאפאן מוזיק, 1.25 טאג-דעפער
3.25	הפסקה, 3.45 פארטראג, 4.00 ספארט
4.16	ארטיסטיש-ווינקעל, 4.25 קורצע
4.50	קאמוניקאציען פאר פישע" און שיפער.
5.10	לעקציע פראנצויזיש, 5.35 גראמאפאן-פליטען
6.00	פארלעזונג, 7.00 לייכטע מוזיק, 7.20 פער-
7.40	גראמאפאן-פליטען, 7.55 קאמוני- קאציען פון דער לאדווער האנדעלס-קאמער, 8.15
10.00	רעדיא טאג-בערייט, 10.00 דימפאנישער קאנצערט,
10.15	סעליעסאן, 10.45 גראמאפאן-פליטען, 12.00
	קאמוניקאציען.

היינט און פארט, טעג!
אויפן אלגעמינעם פערלאנג פון ג.
ויבאקום ווערט געגעבען דער פילם,
וואס בערייטעט דעם צווייער א. ג.

ריבעס-פארדע
רעזיש: Ernest Lubiez
אין די הויפט-רולן:
Janette Mac Donald
Maurice Chevalier

אנהייב אין געווענליכע טעג 4.30 אכטמאל
שבת, זונטאג און יום-טוב 2.30 באשען
פארט פרייזען.
דער זאל איז מעכאניש ווענטילירט.

LETNIE PODRÓŻE MORSKIE
Transatlantycznymi okrętami
„POLONJA“, — „PUŁASKI“, — „KOŁCIUSZKO“.
na fjordy Norwegji — od 18. lipca do 2. sierpnia b.r. Bilety od 500 zł;
do Kopenhagi — od 25. lipca do 29. lipca b. r. Bilety od 175 zł;
do Stanów Zjednoczonych Ameryki —
od 29. lipca do 26. sierpnia b. r. Bilety od 1.975 zł.
do Sztokholmu, Rygi i Visby —
od 3. sierpnia do 9. sierpnia b. r. Bilety od 225 zł;
do Londynu, Rotterdamu i Kopenhagi —
od 6. sierpnia do 17 sierpnia b. r. Bilety od 375 zł.
Bez paszportów i wiz zagranicznych.
Blizsze informacje i sprzedaż biletów w biurach Linji Gdynia-Ameryka w Warszawie, Marszałkowska 116, tel. 547-46, oraz w biurach Wagons-Lits-Cook, Orbis, Francopol i Ligi Morskiej i Kolonjalnej.

Prywatne Pogotowie Lekarskie
ZIELONA 6,
12-333
Telefon

טריטעל דרינגענדע עראטליכע הילף אין אלע פלוצידיגע פארפאלען צו יעדער צייט
בייטאג און ביינאכט ווי אויך אין אלע אקסעריע און גינעקאלאגישע הילף.

ביזט, דער דאזיגער קאפיטאן שווארצענבאך, איז
אייבער פון די עראטע וועלכע איך קען אויף דער
דאזיגער ליבע, מיט איהם וועסטו, ברוהער, גאר-
נישט מאכען.
די שיה איז דערווייל הייטער געגאנגען איבערן
רוהיגען ים, די פאסאזשירען זענען געווארען היי-
מיש און זיך אנגעהויבען צוזאגעוואונען צו דער
רייזע, די ערשטלינגע האבען אנגעהויבען צו קרע-
צען אויף דער ים-קרענק, די שטאט-געסט האבען
זיך וועהר גוט געפיהלט, אייבער מיט דעם אנדערען
האבען אנגעהויבען צו שליסען בעקאנטשאפט און
מיהאט זיך געלאזט וואוילגעהען.
כאטש איז געשטאנען דאזיפן העק אין א ווייט
העמד, ווייסע הויזען און ווייסע פאנטאפעל, ער
האט זיך געפיהרט ווי א טעאטער דירעקטאר און
מיט יעדען איינעם וואס האט מיט איהם גערעדט,
האט ער גאנצערווען בקיאות אין טעאטער און
קונסט.
ביי איינעם פון די דאזיגע שפאצירער, איז צו
איהם פלעזלונג צוגעגאנגען דער פראפעסאר לעה-
מאן און אראפגעהעמענדיג דעם העט, האט ער גע-
זאגט.
ענטשולדיגט, איך בין פראפעסאר לעהמאן
אויס ליפציג, איך פאהר אויף א שטודיום-רייזע.
איך האב געהערט, אז איהר זענט א טעאטער-דירעק-
טאר וואו פארהיט מיט אן אייגענעם טעאטער טרופע
קיין אמעריקא.
אזוי איז עס, הער פראפעסאר, איך פיהר
קיינמאל נישט קיין שלעכטע אנטאמבלען, דאס איז
מיין דעוויז.
— איך פרעג מייך צוליב דעם, ווייל איך איינ-

ד. איזראעל
ריבעס און מוזיק
טענסאציען, עראטישער דאמאן פון לאדווער לעבען

28

זשירען, זיך ווילען און שפילען, ווייל אויב זיי
וועלען אנטעקען א טומעלעכע זיין נאך ערגער.
— זאג נאך „כאטש“ וואלט מען נישט געדארפט
מיטטיילען וואלדעקען וועגען דעם וואס איז כאר-
געקומען?
— גיין בשום אופן נישט, ערשטענס וועט מען
זיכער שוין איצט צענווארען אונזער פאסט און
וואלדעק קען אדרעכפאלען, שעתן וואלט דאס אויס-
געזעהן ווען דער רייכער סוחר הענגיק נירעב-
בערג ווערט ארעסטירט אין לאדווער פרויען-הענד-
לער, צווייטענס וואס קען ער אונז העלפען, אז
מיר געפונען זיך אויפן אפענעם ים, צווישען די
מעל און וואסער און קיין הילף קען אונז נישט
ציגעשטיקט ווערען.
— און צי איז אפשר פערזאן א צעגליכקייט
אפצוהורשן דעם שיפט-קאפיטאן, איז אדאלפן איינ-
גשאלען, דאס וואלט געווען א גלייכע זאך.
— און „באוויטשאק“, אוי גרינער, וואס דו

אדאלף און „כאטש“ זענען געבליבען אליין אין
צומער. „כאטש“ האט זיך אריינגעווארעט אין און
צוריק איבער דער קאפיטע. אדאלף האט בארייטעט
געוואונט וואס ער זאל אנהויבען צו טון.
— איך קען נישט פערשטעהען, האט „כאטש“
געזאגט, ווי אזוי מיר ווענען פערשיט געמאנען,
פליץ איז דאך געווען אזוי גוט צוגעגרייט, אלץ האט
אזוי גוט געקלאפט, ווי נאך קיינמאל נישט, די גא-
פירען אין ארדנונג, די שיה אין ארדנונג, פון וואו
נען האט געקענט קומען צו דעם אומגליק.
— איך בין אזא פער-פויגעל, האט אדאלף
געזאגט, שטענדיג איז אזוי, ווען איך נעהם זיך
אז עפעס א פרישע ארבייט פאל איך נאדורך, וואס
וועט איצט זיין? וואס וועלען מיר טוען?
— קודם-כל דארף מען מירלינגען די מידלעך
פון זייערע קאפיטען, זיי דארפען גארנישט בעמער-
קען, זיי דארפען האבען די מעגליכקייט צו טון
וואס זיי ווילען, זיך צו בעקענען מיט די „אנשא-“

פרייטאג
5
כ
סיון תרצ"א
זון-אויסגאנג 3.21
זון-אונטערגאנג 7.48
ליכט-צינדערן 7.33

הכנות צו דער ערשטער זיצונג פון קהלה-ראט

הומענדיגע דיןסטאג, אדער מיטוואך וועט פארקומען די ערשטע זיצונג - ווי האלט עס מיט ארב פאר לאדז? ווער וועט זיין די אפאזיציע?

דעפ. מינצבערג וועט נישט זיין פרעזעס פון קהלה-פערוואלטונג

צו דער פערזענלעכער קאמפאניע, וואס שייך ליינען די דעקלעטאציעס פון די בעזונדערע פראקציעס וועט דאס אפגעלעזעט ווערן אויף אן אנדערש מאָל.

צו דער ערשטער זיצונג פון קהלה-ראט גרייסען זיך אויך די אפאזיציעלע פראקציעס, הגם מען ווייט נאך נישט ווער זיי זענען. אי דער אפאזיציע וועלן זיכער זיין די רעליגיעזע-אומפארטייאישע, וואס שייך די ציוניסטן אין בכלל נאך נישט בעוואוסט צו די אויסנוועהלעכע פרנסים פון דער ציוניסטישער ליסטע וועלן אָנגעהערן זייערע מאָנאָר-טען, וועלן דעם קומען נאָך פאָר שטארקע הילקער דעות וועלכע וועלן ענטשיידענדיק ווערן ערשטנס קומענדיגען מאָנאָג.

די פאָלקסליסטן און דער פּרנס פון די ווייט-שאַפּטליך-אומפארטייאישע האַלטען זיך נאָך דער ווייל אינגאנצען צוריק פון אַרױסזאָגען אַ מינונג, ווייל משמעות זיי האָבען נאָך נישט פּרעזענטיגט די אונטערזאָנדלונגען מכה די פּרעזידענט קאָמפּאַני-נאָציעס ביים וועלען אַ קהלה-פערוואַלטונג.

בעסטען אין אָנזען אין פּאַרעקומען אַ זיצונג פון דער אַנדר-פּראָקציע אין דער קהלה צוזאַמען מיט די פּרעזידענטע.

עס איז אַרױסגעברענגט די דעקלאַראַציע מינצבערג וועט פּרעזעס פון קהלה-ראַט, שלום ביאַלער - ווי צעפרעזענט.

— אַז אַיך ערקלער קאָמפּאַניע, אַז אַיך וועל מעהר נישט אָננעמען דעם בכבודיגען אַמט פון פּרעזעס פון דער לאָדזער קהלה-פערוואַלטונג, אַיך דער ערשטער זיצונג פון דער "אַנדר-פּרעזידענט" וואָלטונג האָב אַיך מיין בעשלוס אַיבערגעהאַלט, אַויב מינצבערג וועלן מסכים זיין וועל אַיך אַיבערגע-מען דעם אַמט פון פּרעזעס פון קהלה-ראַט, כּי ער וועקצושטעלען דעם ראַט אַזוי, אַז ער זאל נישט ווער דען קיין אַיבעריגע זאָך און זאל נעמען אַנאַקסיאָוען אַנטהאַל אַיך די אַרבייטען פון דער קהלה.

די הכנות צו דער ערשטער זיצונג פון קהלה-ראַט זענען שוין אין פּולען גאַנג, און הסכם מיט די פּאַרטייען האָט די באַמינירטע קהלה-פערוואַלטונג אַרױסגעשיקט אַינגעשליבענע בריף צו אַלע ניר-געוועהלטע פרנסים, אַיך וועלכע סױערס זיי מיטער-טױלט ווענען דעם, אַז זיי זענען געוועהלט געוואָרען אַלס מיטגלידער פון קהלה-ראַט.

היינט ווערן שוין אַרױסגעשיקט אַינגעלדונגען צו דער ערשטער זיצונג פון קהלה-ראַט, וועלכע וועט פּאַרקומען זיכער דעם קומענדיגען דיןסטאָג דעם 9. אָדער מיטוואָך דעם 10. יוני און אַווענד, אַיך די קרייזען פון דער מעהרהייט האַלט מען, אַז אַיך דער ערשטער זיצונג פון קהלה-ראַט וועט גע-וועהלט ווערן אַ פרעזעס און אַ וויצע פרעזעס און ראַט און אַ קאָמיטע צו צורכעפּהירען די וועהלען.

האָסט שוין בעזוכט דעם ארץ-ישראל-פּאַזאַר?

נעהט אַרױף אין תּוֹצרת-האַרץ, צעגעלניאַנג 10, פּרנס 1. שטאַק, דאָרט וועט איהר זעהן די פּרוכטען פון דער אַרבייט פון אונזערע ברידער אין ארץ-ישראל.

אונזער מיטאַרבייטער האָט געהאַט אַ געשפּרעך מיטן ביז אַיטגיגען פּרעזעס פון דער קהלה-פּער-וואַלטונג דעפ. מינצבערג ווענען דעם פּלאַן פון דער מעהרהייט אין דער אַרבייט פון דער נייער קהלה-פערוואַלטונג.

דעפ. מינצבערג האָט געזאָגט: מיר וועלען אין דער נייער קהלה פּאַרטייען די אַרבייט, וואָס מיר האָבען אָנגעהויבען אין דער ביז אַיטגיגער, דאָס פּעלד איז פּולסטענדיג בעאַרבייט און מידאַרף עס נאָר ווייטער אָפהיטען און פּלעגען.

— ווי האַלט עס מיט דער פּראָגע ווענען אַ רב אין לאָדז? — אַלע קלאַנגען ווענען דעם, — האָט דעפ. מינצבערג געענטפּערט, — אַז מיר האָבען שוין קאַנ-דידאַטען אַרױף אַ רב אין לאָדז, זענען מיינוויליגע, אונזער פּראָקציע אין קהלה-ראַט און אפילו די "אַנדר" האָט זיך מיט דער דאָזיגער פּראָגע נאָך אינגאנצען נישט בעשעפּטיגט, פּערשטעהט זיך, אַז אין אונזער אַרבייט-פּלאַן געהט אַרױף די פּראָגע ווענען פּערזענלעך לאָדז מיט אַ רב, אָבער יעדענ-פּאַלס איז נאָך פּרעהיטיג צו רעדען ווענען דער דאָזיגער פּראָגע, מיר דאַרפען נאָך פּיל אַנדערע זאַכען אַדורכצופּהירען.

— דעיינען, — לאַמל זעהר ערנסט שטעהט די פּראָגע ווע-גען אַיבערגעהערן די שחיטה אין לאָדז, מיט דער דאָזיגער פּראָגע וועלען מיר זיך תּיכּף פּערנעמען ווייל דאָס אַיבערגעהערן די שחיטה קען קודם-כּל-ראַ טעווען דעם ביהושעט פון דער קהלה און וועט זיין אַ טובה פּאַר אַלע. דאָס אַיבערגעהערן די שחיטה וועט פּאַרטייאָיע אַרױף אַ ווידיגען אָפּן.

— פּערשטעהט זיך, אַז דאָס אַלץ וואָס איך זאָג ווענען די אויפגאַבען פון דער נייער קהלה-פערוואַל-טונג איז נאָר מיין פּריוואַטע מיינונג, ווייל דערויף דאַרף ענטפּענען דער קומענדיגע קהלה-פּרעזעס. — וואָס ווילט איהר דערמיט זאָגען?

אין צוזאַמענהאַנג מיטן אַרעסט פון הענען און היים וורבלענסקי, וואָס שטעהט אין שייכות מיט די פּאַרעקומען קהלה-וועהלען, זענען אין דער אויס-פּאַרשונג גערופען געוואָרען דער פּרעזעס פון דער קהלה-פערוואַלטונג דעפ. מינצבערג און דער וויצע-פּרעזעס הי בערגער. ווי שישטעלט זיך אַרױס אַזוי

פאבאר פון יאהרגאנג 1910

פאָר דער פּאַבאַר-קאַמיטע, נומער 1 (זעקאָנטע 82)
מענער פון יאהרגאנג 1910, וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 5 פּאַליציי-קאַמיטעט, די פּאַמיליען-נעמען פון וועלכע עס הויבען זיך אָן מיט די אַתּוּת:

פּאַר דער פּאַבאַר-קאַמיטע, נומער 2 (פּאַרעקאָנטע 84)

די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 10-טען קאַמי-טעט - מיט די אַתּוּת:
A B C H Ch I J D R
פּאַר דער פּאַבאַר-קאַמיטע, נומער 3 (אַ. קאַשטשױסקי 21)

פּאַרעקאָנטע פון די יאהרגענג 1908 קאַט. C פון 1 און 5 קאַמיטעטען.

די איינמעלדונגען אויף מלוכהשע אונטערשיצונג פאר ארבייטסלאזע פיזישע ארבייטער

(מ) דער אונטערשיצונג-אַמט פאַר אַלע לאָזע ביים לאָדזער מאַגיסטראַט האָט אָנגעהויבען אָנצונעמען איינמעלדונגען פון אַרבייטסלאָזע, כּיוד-שע אַרבייטער אַרױף דער דריינגענדער מלוכהשע אונ-טערשיצונג אויפ'ן חודש יוני.
היינט, פּרױטאָג P R S
T U W Z : שבת

דעפ. יצחק גרינבוים אויף א פאלקס-מיטינג אין לאדז

פּאַרען, שבת קומט פאַר אין זאָל, הומיר (אַ. קאַשױסקי 21) אַ גרויסער פּאַלקס-מיטינג מיטן אַנטױל פון פּרעזעס פון צ. ק. פון דער ציון אַרג. אין פּולען דעפ. יצחק גרינבוים א.ד.ט. די אונטערזאָנדונגען פון דער יודישער אַגענץ מיט דער ענגלישער רעגירונג און אונזער שטע-לונג צום 17 ציון. קאַנגרעס.

זונטאג-די וואהלען צום 17-טען ציוניסטישען קאנגרעס ווער ס'פיגורירט אויף די זעהם האנדידאטען-ליסטעס

דער שפּיץ, ליסטע נומער 2 פון "עַת לַבְנוֹת" פּער-אייניגט מיט דער אַלוועלטליכער ליסטע פון די אַלגעמיינע ציוניסטען - הויפט קאַנדידאַטען: ל. לעוויט, ד"ר י. גאַטליב, דעפ. ד"ר ראָזענבלאַט א. א. ליסטע 3 פון "מורח" - קאַנדידאַטען: ח. ליסטע 4 פון די רעוויזיאָניסטישע מיט וועלדיגער אַר-באַשטאַט, ד"ר יעקב קאַהן און מאיר גראַסמאַן ליסטע 5 פון אַרבייטערען ארץ ישראל לייט אינוש. ל. רייס, משה גאַראַדאָן און אַליהו זאַבקיין בראַש און ליסטע 6 פון "החלוץ המרכזי" מיט די היים מאַרגליט און אַברהם פּאַנאַנאָוסקי אין דער שפּיץ.

פּרױען און מענער פון 16 יאָהר און אַזוי וועלכע זע-גען אַרױסגעטראָגען געוואָרען אין די וועהלער-רשימות. די וואַהלען זענען פּראָפּאַרציאָנעלע. עס פיגורירען פּאַלענדע 6 קאַנדידאַטען ליסטען (די ליסטעס זענען איינהייטליכע פאַר גאַנץ פּוילען): ליסטע נומער 1 פון "על המשמר" מיט דעפ. גרינ-בוים נומער ד"ר קלומעל און ד"ר סאַלאַוויטשיק אין

זונטאג דעם 7-טען יוני קומען פאַר אין אונזער שטאַט - און גלייכצייטיג אין גאַנץ פּוילען - די וואַהלען צום 17-טען ציוניסטישען קאַנגרעס. די וואַהלען וועלען פאַרקומען אין לאָקאַל פון היגען שקל-קאַמיטעט, שרודומיקסקא 29 (צעגעלניאַנג 4) פון 8 פּרייה ביז 9 אָווענד אָהן אונטערברעכונג, וואַהל-דעכט האָבען אַלע שקל-צאַהלער פון תּרצױא

דער ציוניסטישער קאַמיטעט פּאַדערט אויף אַן אַפּעציעלען אויפּרוף, אַלע מיטגלידער פון דער ציוניסטישער אַרגאַניזאַציע, אויך די וועלכע געפינען זיך צייטווייליג אויף די אַרומגע ווענער-וואוינלעך, צו בעטייליגען זיך אונטערזינגט אין די וואַהלען פון דעלעגאַטען צום קאַנגרעס.

„עַת-לַבְנוֹת“ וואַהל-קאַמיטעט
דער וואַהל-קאַמיטעט פון „עַת לַבְנוֹת“ צום צו-נייטישען קאַנגרעס ענטוויקעלט אַ זעהר אינטער-סיווע טעטיגקייט. ער פּהיט אָן מיט אַ ברייטער אויפקלערונג-אַרבייט דורך אויסרופען, פּלוג-בלע-טער, בראַשערען א.א.וו. אונטערן פּאַרױף פון דעפ. ד"ר ראָזענבלאַט און מיטוואַך פּאַרעקומען אַ פּער-זאַמלונג פון די אָנגעוועהנטע ציוניסטישע עסקנים, אויך וועלכער עס זענען אַרומגעטרעט געוואָרען די פּערשידענע פּאַרעלעלע פון ציוניסטישען קאַנ-גרעס און עס איז בעשלאָסען געוואָרען צו שטיצען די וואַהל-אַקציע פון „עַת לַבְנוֹת“.

Dr. J. BETTE
med.
ספּעציאַל-אַרצט פאַר אינטערייכע
און קינדער-קראַנקהייטען
Piotrkowska 6, telef. 148-95.
נעהט אָן פון 8-11 פּרייה אָן פון 4-6 נאַכט.

לאדזער יודישער האמעראל-מעאטער
אלע 1-מער מאי 2.
געווענלישער זאָל (פּריש רעמאַניטרא).
דירעקטאָר: דוד צעלמיטער.

גאסטשפילן פון דוד הערמאן-טעאטער
מיטן אַנטױל פון פּרעמיער פון דער ווילנער שרופע

היינט, פּרױטאָג און מאַרנג, שבת, 9 אַ ווינער אָווענד
אַמעשה הערשעלע אסטראפאליער
אַן אויסגעטרעכטע קאַמעדיע אין 4 אַקטען פון מ. לייפשיץ.
אינסעניזאַציע און רעזשי: ד"ר מ. ווייכערט. ניגונים: ה. האו.

שבת, 12 בייטאג פון 50 גר. ביז 1.50 | שבת 4 נאַכט, פון 75 גר. ביז 2 זי.
דער טויבער (ברױט) מאַן, ווייב, דעוואלוציע
מי 17

ס'צעטייליגען זיך געווענען מיטגלידער פון דער ווילנער שרופע - אולריך דוד, גירנבוים דוד, הירשפּעלד זלמן, מעסינער מיכאל, קעניג דינה, קוילנדרער יעקב מיט דעם פּרעמיער יוסף קאַמען בראַש, ווי אויך נעהר רבקה, יהואל ראָקאו, בת-שבע.

אינסעניזאַציע און רעזשי: דוד הערמאן.
אדמיניסטראַטאָר: א. נאַרעלאָוו.
פּילעטען צו בעקומען אין קאַנדיטאַריי פון ה' ראָשענאַל (פּיעטריקאווער 38) און אַ גאַנצען טאַג אין דער קאַסע פון סעאַטער.

פּשד
אַ כּטוונג אַיינוואוינער פון שייבלערס ראיאן!
דערמיט מאַך אַיך בעקאַנט, און מיין לאַנגזעהריגע פּשדער
רעספּאַראַז
אויף גלובנא 63
עמפּעהלעט טעגליך נעשמאַקע און פּרישע מיטאַגען און אָווענדברױטען
צו יעהר מעסיגע פּריזען, סאַלידע בע-דינונג, צונענליך פאַר יעדען איינציגן.
מיט אַכטונג שמואַל שרודומיקאָן רעסטאָראַן-אינהאַבער גלובנא 63

delikatna cera
przeważnie obsypana jest
piegamii

Są one dla Pani powodem gniewu.
Trzeba pozbyć się ich i uchronić nadal przed nimi, używając kremu i mydła

Leschnitzera
klóre działają zadowalająco

Krem 3-15 wazodła do nabycia w miasto 2-15
Gdzie niemie. wozdli: Aptekarz Orancki 15ka, Bielisko

ביי ערקעלמונגען
ניישע, האלד-ענטפונגען, סטעריל-געשוויקען, זאך נע-
הען-שטערען און גלויב-ראטען זום מען גוט מיט א
האלב גלאז נאטירליך בוטוואסער

FRANCISZKA JÓZEFA
וואס פראדוצירט זום א דער-ענטפונגען און בעקען
אין אלע אפטיילען און סקולער-שטעטען.

פון רעניאזא. נ. פון פולדא.
„בערעה יאסעלעוויטש“

דער בערעה יאסעלעוויטש פון לעגיאן
און פון פולדא. בערעה יאסעלעוויטש, קיין ווישניא-
גורא און אויסגעפאלען זעהר שעהן. די מאַרשירענדע
דרוזשיגעס זענען זעהר ווארעם אויפגענומען גע-
ווארען דורך די יודישע לעגיאנס פון אנדווע-
יעוו, אנדערשפאל און ווישניא-גורא. אין דער
בערעה פארם זענען אנגעקומען די דרוזשיגעס
8, 10, 11, 12, 15, די קירעטעס צייט 1
שעה מיט 42 מינוט האָט ערצילט די דרוזשיגעס
12 אונטער דער אָנפֿירונג פון הערש באָב.

**יודישע געזעלשאַפֿט פאר לאַנד-
הענטשאַפֿט**

די היגע אָפֿטיילונג פון דער יודישער גע-
זעלשאַפֿט פאר לאַנד-קענטשאַפֿט זענען צו-
געבן אויסגעגען: שבת, ד. 6. ד. ה. 5.30
נאָכמ. בילדער-אויסגעלונג אין דער שטעטישער
קינסט-באלעט (שונקעוויטש פארק). זונטאָג, ד.
7. ד. ה. - זונטאָג און רעד-פּאַפּיאַנץ, אין צו-
זאמנהאַנג מיט דער קולטור-אויסגעלונג פֿאַר-
גענויערע זיך אייניגע אויסגעלונגען קיין פּאַריז.
ס'זענען שוין טעטיג טרייטשע אָפּרה-
קאַלעניעס אין זאַקאַנע. קאזימיעזש און שרוד
באַריב.

היינט פרייטאָג, ד. 5. ד. ה. 9.30 אָווענד
קומט פאר אין איינעם זאַקאַל א פּאַרלעונג
פון ה' ג. איינער-אויטש ד. ה. ט. מענטשען און
מנהיגים אין אינדיען. נאָכ'ן רעפּערט מעשה'לעך
און לענדעס פון אינדיען.
אינאיינעם אין ספּעקטאַקל פּיעט-
קאָווער 56, מאָנטאָג, מיטוואָך און פּרייטאָג
8-10 אָווענד.

פון דוד הערמאני טעאטער

היינט פרייטאָג און מאָרענן שבת 9.30 אָווענד
בעניאונג פון „הערשעלע אַטאַפּאַליער“ אַ קאַמע-
דיע פון מ. ליפשיץ, וועלכע איז געפילט געוואָרן
רעו פאַרזאַהרען אין שטאַטישען טעאטער.
שבת 12 פאַרמאָנטאָג - „דער טויבער“ (די
ברויט-מיל) פרייען פון 0 פּאַר. 1.50 גרי.)
שבת 4 בייטאָג די שטאַרק-אויסגענומענע קאַ-
מעדיע פון סאַוועיטשען לעבען אין 3 אַקטען
„מאַן, ווייב און רעוואָלוציע“, פון ו. קאַטאַעו.

**פון דער „יודישע טעאטער סטוד-
יו“ אין „הומיר“**

פרייטאָג דעם 5 יוני 9.30 אָווענד קומט פאר
אין „הומיר“ ביי דער „יודישער טעאטער-סטודיע“
דער המשך פון דער לעצטער לעקציע.
שבת 4 נאָכמאָנטאָג קומט פאר אַ ברעבע מיט
דער בעטיילונג פון רעזשיסער י. מ. מאָסקוויטש.
נייע מיטגלידער, בעקאַנט מיט דער יודישער
ליטעראַטור און שפּראַך ווערען נאָך אנגענומען ביזן
15-טען יוני אין ספּעקטאַקל פון דער סטודיע און
„הומיר“.

מעדרונגען

אַ חברים-פּערזאָנלונג פון „על המשמר“
מאַרענן שבת דעם 6 יוני פּונקט 3 פּאַכמ. קומט
פאר אין זאַקאַל פון „גוש העבודה“ (קילינסקי 60)
אַ חברים-פּערזאָנלונג פון „על המשמר“ און „גוש
העבודה“ געווינדעט די קאַנגרעס-וואָהלען.
אַלע חברים פון „על המשמר“, „גוש העבודה“
און אַלע סימפּאַטיקער פון דער ליסטע נומער 1 ווע-
רען אויפגעפאַרעט פּונקטליך צו ערשיינען.
זאַהל-קאַמיטעט פון ראַד. ציון.
„על המשמר“ אין לאַדו.

אַלע חברים שוללים פון די ספּאַרטאַ-אַרגאַני-
זאַציעס שטימען זונטאָג דעם 7 יוני צום 17-טען
קאַנגרעס פאר דעם פּיהרער פון וועלט-פּערבאַנד
„מכבי“ דיר יוסף דאווידזאָן! פאר דער ליסטע
נומער 1.

שטימט פאר דער ליסטע

וואס ווילען די ראדיקאלע ציוניסטען?

- 1) אַ ענטשעלענער אינטערנאַציאָנאַלער קאָמף פאַר אונזער רעכט אויף ארץ-ישראל אַלס אַ אַהיטען דעם כּאַרעקטער פון ציוניזם אַלס אַינפּלעבונגס-בעוועגונג אין גלות און אין ארץ ישראל.
- 2) דעמאָקראַטיזירען די יודישע אַגענדין און פּאַדערען מעהר לייטונגען פון די נישט-ציוניסטען.
- 3) פּערשטאַרקען די ציוניסטישע פּאַנדען מאָגליכער פאַר אַי דעם פּרוּוואַט-קאַפיטאַל, מענליך די קאַלאָניאַליזאַציע פאַרן מיטעלשטאַנד און אינטערנאַציאָנאַלע הלוואה.
- 4) שאַפּען ביי דער עקוועטיווע אַנאַפּטיילונג פאַר קולטור-אַרבייט.
- 5) אַנעקוועטיווע אַיפֿן יסוד פון אַ גרויסער קאַאליציע אויף אויסצופירען אַלע דערמאָנטע פּאַדערונגען.
- 6) רייניגען די אַטמאָספּערע: און אַ סוף מאַכען צו אַלע געגענווייטיגע העץ-מעטאָדען.
- 7) ציוני! וויכטיג און די אַלע פאַרערונגען זאַלען אויסגעפירט ווערען שמים און אַנימיר פאַר דער ליסטע נומער 1.
- 8) אונזערע קאַנדידאַטען זענען: דעפ. י. גרינבוים, דר. מ. קלומעל, דר. מ. סאַלאַוועי-משיח (בערלין), דר. נ. גאַלדמאַן (בערלין), דר. י. ווילענסקי (ארץ-ישראל), דר. ה. רומקאווסקי (לאדו), רעד. י. גראַוויצקי, דר. ה. ליפשיץ, דר. י. דאווידזאן, ראַמס. מ. עלעזבערן.

**דריי זעלבסמארדען צוליב אר-
בייטסלאזיקייט**

אין שפיטאַל. (א) די 23-יאָהריגע סטאַניסלאָוואַ פּאַוואַל (לאַגענונג 43) האָט געהאַט צרות אויסצושטיין פון איהרע עלטערען, מחמת זי איז געווען זיבן-טע-לאָז און גישט פּערדינט אויף חינוכה. דאָס געמח גוש. האָט זי געטריבען צו זעלבסמאָרד, און זי איז אַראָפּגעשפּרונגען פון דריטען שטאַק, פּאַגאַ-טאַווע האָט זי אַ גוססן צושטאַנד אָנגעפירט.

**בלויטיגער האמה פון באנדיטן מיט
דער פאליציי**

דער הרגט א פאליציאנט - אַנאַבלאווע אין די וועלדער

דער הרגט געוואָרען אין קאַסאַ אין שווער פּער-וואַנדעט. די באַנדיטען זענען תּיכף פּערשוואַנדען געוואָרען אין דער געגענד פון פּאַטראָקאוויץ. דער לאָווער אויספאַרשונגס-אַמט האָט תּיכף אַרויסגעשיקט אויפֿן אַרט עטליכע מעהנדלעך פּאַלי-ציאַנטען און געהיטענען, און פּערזאָרענט אַ גרויסע אַבלאַווע, אין וועלכער עס בעטייליגען זיך עטליכע הונדערט פּאַליציאַנטען. אויף דער שפּור פון די באַנדיטען האָט מען נאָך דערווייל נישט אָנגע-טראָפּען. מ'זאָרף רעכענען אַז מ'זאָרף זיי איצט שנעל כאַפּען.

**2 פונקטן בילדען דעם פראגראם פון
ישראל און ארץ-ישראל פאר ארץ-
דעריבער שטימען אַלע אַלגעמיינע ציוניסטען זונטאָג ביי
די סאַנדרעס-וואָהלען פאַר דער רשימה נומער 2**

מוזיקאים זיין אויסשערישע היינטען

אויף פּיעטריקאווער 56 אין פּראָגאַ-לאַקאַל געפינט זיך פון נעכטען אָן אַ מערקווירדיג מוזעאָם פון אויסשערישקייטען פון דער נאַטור. צווישען זינדערע עקספּאַנאַטען זעהן מיר דאָרט מיט „פּראָלעטאַר“ אַ מיינדעל 21 יאָהר אַלס געבוירען זאָהן הענד און אָהן פּיס, וועלכע טרייבט, און אַלע פּרוּויע אַרבייט טוט זי מיט דעם מויל. נאָכהער אַ מענש געבוירען אָהן הענד פּיהרט אויס די שווערסטע אַרבייט מיט די פּיס. דאָס זעלבע מוזעאָם דאַרף יעדער בעוועקן.

**די לאדזער קליינהענדלער
פראטעסטירען געגען די אנפאלען אויף
די יודישע קליינהענדלער אין מעקסיקא**

ווי בעוואוסט האָט די מעקסיקע רעגירונג צוגענומען דעם יודישען קליינהענדלער די רעכט צו פיהרען זיין מסחר. אין צוזאַמענזאָנג מיט דעם איז נעכטען פּאַרעקומען אין צענטראַלען קליינהענדלער פּערזאָנלעך פּאַמאַרסאַק 15 אַ פּאַר-טעסט-פּערזאָנלונג, וועלכער האָט אויסגענומען אַ גרויסע פּעראַנעטערע, צווישען די לאָדזער קליינהענדלער און מאַרק-שטעהער. נאָכדעם ווי ראַטס. כאַרי שילדערט דעם שרעקליכער לאַגע פון יודישע קליינהענדלער בפרט טאַרג-און מאַרק-שטייער אין מעקסיקא, ווערט איינשטימיג אָנגענומען אַ רעוואָלוציע אין וועלכע די פּערזאָנלעך דריקען אויס דעם שוואַכע פּראָטעסט געגען אוועקרויבען דעם יודישען קליי-הענדלער דעם לעצטען ביטען פון מויל.

אפטייען

היינטיגע נאכט-דייטשען.
(א) היינט ביינאכט דייטשירען: מ. קאַספּער-קעוויטש, זערושער 64; י. סטיקעוויטש, קאַפּערניק 26; ז. וונדעלעוויטש, פּיעטריקאווער 25; וו. סאַקאַל לעוויטש און וו. קאַץ, פּעזיאָד 19; מ. ליפשיץ, פּיעטריקאווער 193; א. ריכטער און י. לאַבאַזאַ 11 ליסטאַפאַר 86.

א שלאסער פערסמט דורך גאז

(א) דער שלאסער הענריק קאַמאַראַוסקי, וועלכער איז אָנגעשטעלט אין דער פּירמע „קאַפּאַטי“, איז אריין געטען אויף נאַפּטאַווע 1, אין וויפּאַרינק פון בענוין, און איז דאַרטען געבליבען ליגען אַ הלשטער, פּערשטאַדעט פון די בענוין-גאַזען, פאַר-נאַטווע האָט איהם אָפּגעראַטעוועט.

מאקס האפראווסקי

געכטען איז געשטאַרבען אין בליהענדער על-טער פון 32 יאָהר דער מיטאַרבייטער פון דער ווידעווער מאַנפּאַסטור-מאַקס קאַפּאַראַוסקי. דער נאָך יונגער קאַפּאַראַוסקי איז געווען אַ בע-שיידענער כּלל-טווער און ווי נאָר אַ נאַציאָנאַלע אַרבייט זיך קיינמאַל אַרויסרוקען אין אויבענאָן. לענגדיג זיך געגען געווען דערייב, נישט ווע-נאָך אַלס יונגעל איז ער געווען איינער פון די פּיאַר-בערען אין דער יודישער טורן-און-ספּאַרט-בעוועגונג לאַנגיעהריגער פּערזאָנלונגס-מיטגליד פון „בר-כּוכבא“, און פון די גרעסטע ספּאַרט-אינטאַנאַציען אין לאַדו.

דער פּערשטאַרבענער איז אויף געווען פּער-וואַלדענע-מיטגליד און עקסעסיב-מיסטער פּעראַיאָן-ערהע זיין אַנדענען.

**אויסשעלונג פון מיט-
דער און כיימאויטש**

די אויסשעלונג פון קונסט-מאַלער י. מיטלע-און סקולפּאַר כיימאויטש וועט אָפּען זיין נאָך אַן אַ גאַנץ קורצע צייט. כּדי צו געבען זי ברייטערע מאַסען די מעגליכקייט צו בעקענען זיך מיט די שאַפּונגען פון די בעגאַמטע קונסטלער, האָט דער אויסשעלונגס-קאָמיטעט בעשלאָסען דעם איינערשט פּרייטאָג, שבת און זונטאָג צו מאַכען אַמוזיסט. זיי איצט האַבען די אויסשעלונג בעוויכט 10,000 מאַן אויסער גרופּען פון מע-איינען און שולען. די אויס-שעלונג וועט זיין אָפּען ביז דעם 10 יוני.

**מאַרעז - אַ הינדער
פאַרשטעלונג פון די
פאַראַכאַוו-שידן**

מאַרעז, שבת האַלב 11 אינדערפּיה, וועט אין פּילהאַרמאַניע-וואַל פּאַרקומען אַ קינדער-פּאַר-שטעלונג אין דער אויספירונג פון די שילע-פון די באַראַכאַוו-שולען.

ס'וועט אויסגעפירט ווערען אַ קינדער-אַפּער מיט מוזיק און סעקן. ס'וועלען אינצענווירט ווע-רען די „שטאַט“ פון קולבאַק, און, צוויי ווינטען פון יליאַן טובים, אַ חוץ דעם וועלען זיי קינדער פון שרעק-קינדער-היים אויפפירען אַ ריטמיש פּייל, יונגעלעך-מיידעלעך. ס'וועלען אויך אויס-געפירט ווערען גימנאַסטישע פּראָדוקציעס און פּר-ראַמדיען. די רעזשי און ריטמיק פּיהרט אָן די בע-קאַנסע ריטמיק-לערהרעין פּייל קרעש. דער פּרייז פון די בילעטען איז אַ וועהר-ביי-ליגער. פון 50 גראַשען ביז 2 זל.

**1-טער פּלאַנ-קינאַ-טעאטער אין לאדו
"SPLENDIO"
20 נאַרוואַחויטשאַ 20**

היינט און פאַרן טעג
100% קאַלירען, 100% קלאנג, 100% רעויל, וואונדער פון קלאנג-ינגענדען פילם אין נאַטירליכע פאַרבען, אויסגע-מיט'ן נייעסטן סיסטעם "Technicolor"

טענצערקע ציר
ליבעס-דראמע מיט
MARYLIN MILLER
אין דער הויפט-רעלע מיט'ן אנטיל פון וועלט-בעריהמטען באלעט
Florenz Ziegfeld Revue
קלאנג-אמאטור ווערט
אנהויב פון די סענסען 6 אין אָווענד.
דער זאל איז געקוילט און ווענטילירט.
אַכטונג!
הנחה - בילעטען (אויף קופאַנגען) צו 1 זל. אויף אַלע סעאַנסען.

העלענהארה! וואו וועלען אלע יודען פערברענגען שבת, דעם 6-טען יוני?

נאר איז דעם איינציגען פרעכטיגען פאַרם העלענהארה!
גרויסער פאפולערער קאנצערט פון סימפאנישע ארקעסטער קאבארעט-פראגראם
אונטער דער לייטונג פון ס. פעטרושקא.
נינאַ פּעדערונבאַ, בעוואוסטע ונגעויער; בעללא רענגונם אין איהר עקסצענטרישען רעפּערטואַר; דילאַן האַראַלד, מאַדערנע טענצערין; בעוואוסטער אַקראַבאַטישער דומע; דילאַן און האַרי ל. האַרשד אַנהויב פון קאַבאַרעט-פּראָגראַם 8 זיגער אָווענד. נאָכ'ן פּראָגראַם דאַנסונג. פּרייערען בעוועהנליכע.

קינא-טעאמער
ZACHĘTA
 26 זערוזשער 26

היינט און ווייטערע מעגל
 גרויסער דאפעלטער פראגראם!!!

„וואהניגער פירשט“
 אין די הויפט-אקטן: דאס פרעכטיגע ליבהאבער-פארל

Joan GRAWFORD, Karol DANE (Slim)

SIMBA דער קעניג פון מדבר
 מילם, אין וועלכען הילף זענען די אקטיארן.
 מילם, וואס איבערשטייגט אלע ביו-איזשטיגע בילדער.

אכטונג, זומער-סעזאן אנהויב פון די סעזאנען: אין
 געוויינטלעך 5.30 נאכט, יום-טוב דעם 4-טען יוני, שבת, זונטאג
 א זיגער ביטעגן. דער זעל ווערט מעכאניש ווענטילירט

Dr. med. Łagunowski
 Piotrkowska 70
 i róg Traugutta
 Tel. 181-83.

Specjalista chorób
 skórnych, weneryczn
 i moczopłciowych
 Leczenie światłem:
 promieniami Roent
 gena i lampą kwar-
 cową.

Przyjmuje od 8⁰⁰ do 10⁰⁰
 rano, od 1-ej do 2⁰⁰ pp-
 od 6 do 8⁰⁰ w., w nied-
 ziele i święta oddzielna
 -ej. Dla pań oddzielna
 poczekalnia.

8-11 געטניקעס!
 אנשטאט זיך באדענען א בעט אויף אפוי-געלד
 פשוטהייט אייך בעסער פאר'ן זעלבן געלד
 מיט אן עכט פאמענירט בעט מיט א מאטראזי

Palma-Patent

וואס איז אקעמען בעקאנט מיט זיין פראקטישקייט, די ערהאפענישקייט
 און עסטעטישקייט מיט א גאראנטיע אויף 3 יאהר.

אויף לאנדער שפעט א גרויסער אויסוואהל לעוואקעס, פער-בעמלעך, פער-
 בעמלעך מאטראצען געבעטע, שאטקאווע און קאנאליסקע
 - ווי אויך - מאטראצען, טאפשאנעס, מעטער-מאסען
 רעזילע בעהאנדלונג: פאבריק-פרייען זעמליכע רעפראטורען;
 הורט לארו, פולנאצנא 24, טעל. 85-131 דעמיל

GIMNAZJUM MĘSKIE
 Towarzystwa Szerzenia Oświaty wśród Żydów w Łodzi
 Pomorska 46/48. Tel. 106-64.

אינשטרוקציע פון די קאנדידאטן נעהמט אן דער סעק-
 ראטאריאט פון גימנאזיום טעגליך פון 8-11/2 ביטעגן. אינשטרו-
 עקאמענס אין גאנג. ביים גימנאזיום עקזיסטירן די קלאסן A און C
 די דירעקטאריע.

DR. MED. Kaltrecht
 ספעציעלע פאר היינט
 און געשלעכטס-קראנקייטן,
 נעמט אן פון 8-10 טריה
 און פון 6-8 ביו 8.30 פון
 זונטאג פון 9 ביו 12 טעגליך.
 פיעטריקאווער 10
 נעמט אן אין לעטשטיגע
 סאניטאט 8-dmiejska
 פון 1230 ביו 130 נאכט.

מעדען-גימנאזיום „WIEDZA“ וויצעדזא
 פילסודסקיעגא (ווסכאדניא) 62, טעל. 38-175.

אינשטרוקציע פון ניי-אינשטרוקציע שילערינג פאר די קלאסן A, B, C און
 פון I ביו VIII נעהמט אן דער סעקעטאריאט טעגליך פון 10-2 אוי פון 6-7.
 B. JUDELEWICZ (→) דירעקטאר 1918

וויכטיג פאר ווילע-בעזיצער און לעמניקעס
 די לאנג יעהריגע פאבריק פון
שאמאס-אייזען און קובען
מ. נירענבערג
 פילסודסקיעגא (ווסכאדניא) 50

מאכט בעקאנט דאס זי בעזיצט א רייכען אויסוואהל פון
 סערידענע קובען און אייזען. און נעמט אויך אן אלע ארט
 צורייסען אויף די צורומען ווער-וואוינענען אלס צו קאנקורענץ-פרייען.
 מיט אכטונג **מ. נירענבערג**, ווסכאדניא 50

„SANATO“
 כירורגיש-וועכנער-אנשטאלט
 אגראדאווא 10, טעל. 57-213

1-2 טע און 2-2 טע קלאס
גינעאלאגיש-וועכנער-אנשטאלט
 דר. ש. איינער, דר. י. בויס, דר. רייס-
 לער-סוריאנסקא דר. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
 אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט סערידענע-מילען
200 זל.

אויסזיכט איבערן קינד דר. י. פאלאסאוו
 כירורגישע אפטיילונג פון דר. מעד. מ. האנמאר
 עמפאנגנס-שעהן פון 1 ביו 2 נאכטיגע.
 אויגע-אפטיילונג פון דר. מעד. י. קראש
 עמפאנגנס-שעהן פון 11 ביו 12 נאכטיגע.

זיכערע הילף און א רפואה
 אהו א אפעראציע, אן בלוט, אהו א מעסער און
 אהו בלוט-פערגעפונען פאר קראנקע אויף הילעס פאר
 מענער ווייבער און קינדער. פערשרענע קאליקעס
 און גוף פאר הויקערס און פיס

ספרצאט אייך נישט, הייט
 דער היינטיגער-בראך הערט גרויס
 שווי וו א מענטשן-קאס, אדער שווי
 וו א העמט-קאס און עס שלעס ארוין
 אין דעם מוט און דער קראנקער און
 און א גרויסע סכנה דורך פעררווען
 די קישקעס הערט ער בראנדונג און
 שפערליך, ספעציעל נאכגען היל-
 באנדאווען אויסגעצעכענס נעט דורך
 גרויסע שראקעס און מיט מונע בע-
 האנדלונג און פון דעם אראפמאכער

דאקטאר ברעכערטונג בעזענענען זיכער דעם שראקעס און נעפערליכעס
 ברוך, אויך פאר הויקערס רעמאנען מיט היל-קראנקעס און אפערטן פאר
 סערידענע פיס און פלעג-אום ספעציעלע אונטערשען און די פיס. קונסטליכע
 נעמען פיס און הענט, נאכגען זאקען פאר די גרויסע קראנקע אדער
 עמפאנגנס פון 9 ביו 1 נעמט און פון 3 ביו 7 אין אקטער.
ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמטראקונג דאס פערזענליכע עראייגען פון די קראנקע און אוי-
 בערונג נישט, דיפאסען האבען אויסגעשעלט פאלקענע אוינער-
 טעם-שראקעס און פראפ. דר. י. קראש. דר. י. מא-
 רישלער, פראפ. דר. בר. קיטלאוו-ווסקי און אויך אנדערע.
 מיט נעהמען אויך אן סערידענע פיס דער קראנקע-קאסען.

דאנהאזאונג
 דעם נעפערטן ח'דיי. י. ראפאפארט, ספע. פאר ברוך-לענדער-
 פון לארו, האלשענאקע 99, פראקט. 2, שפאק, פאר דער גולער אויסזעקע
 מעגליכער הילף און רעמען פון דעם טרעטען פאר ראש השנה פון דעם
 שווערן און פאר פון דעם נעפערליכען ברוך, פאר דעם הויכע שפאק-
 זיכען טעגליכען פון דעם בערונג פון זי ספעציעל דאנק אויף דעם
 הענט היינטיג און עמפאנגנס אויף דערויך פאר אלע ברוך-לענדער.
Dr. M. Minzer, N. lekarz kolejowy K. Chorych.

דאס האנצעסיאנירטע
עלעהטראמעכנישע ביורא
פון מ. וואלדמאן
 נעמט אן ליכט-און קראפט-אנדאגען
 צו מעסיגע פרייען

ביים סאמבורער נ. וואלדמאן
 ווסכאדניא 50, טעל. 23-147

פיליג קען מען בעקומען אלעארט
פרייען און גלעזער
 ביים בעוואוסטען אפטיקער

מ. הערשקארן פושעיאז 2
 בעמ. מיט דעם אפטיק-געשעפט פון זיגעל.
 גאס האב און קיין סום שייכות נישט. אלע ארט
 רעפראציעס ווערען אויסגעפיהרט ביליג און גוט.

Gimnazjum żeńskie
JÓZEFA ABA
 w Łodzi, Zielona 10, tel. 122-12

אנמעלדונג פון ניי-קאנדידאטעס נעהמט אן דער
 סעקעטאריאט פון גימנאזיום טעגליך פון 10-13 ביטעגן
Dyrektor J. Ab

Dr. med. Michał Geller
 אבסאלוטע פון היינטיג און ערשטע האט זיך בעקעט
 אין יארד נאכראט 2, ה. 21 און היילעם מיט הא-
 טע פאמיליע און נאמור-היינטיג. נעמט אן פון 1-10
 ביטעגן און הויט נאכראט 2 און פון 4-7 נאכטיגע און
 זיך האבענענענע טעפיק בלוט 5. 1202

לעטשניצע
 רעזענציע-איגסטעיטוט
 און ערצליך-דענטישער קאנינגעס
זערוזשער 17, טעל. 116-33
 דר. גאלדשטיין-פאלאט אויגען-קראנקע.
 פון 2-1
 דר. וויינבערג אינערן, הערץ און לינגען
 פון 2-1 און פון 7-6
 דר. יוסטמאן נערווען-קראנקע. פון 2-12
 דר. סמועל רעזענציע פון 2-12 און 4-6
 דר. פאפערני טרויען און נעגאט-הילף
 פון 1-11/2
 דר. האנמאר כירורגישע קראנקע. פון 5-6
 דר. ראקאווסקי נאט. האלד און אירען-קר
 פון 10-11, 3-2 און פון 7-6
 דר. ראזענצויג און ווייג קינדער-קראנקע
 פון 11-12 און פון 4-5
 דר. רוזשנאנער הויט-און געשלעכטס-קר.
 פון 2-1
 נ. ראזעס צאהן-ארט פון 9-1
 א. גראדענשיק צאהן-ארט פון 3-7

Dr. med. W. Eychner
 גינעאלאג-אקושער
 זערוזשער 11
 טעלעפאן 72-134
 נעמט אן פון 2-3 נאכט
 און פון 7-9/2 זונטאג

Dr. MED. J. PIK
 ul. Żeromskiego 36
 ביים גרינעם מארק
 טעל. 50-175
 נערווען און אינערל. קראנקע.
 ספע. פון פטיכ-נערווען
 נעהמט אן פון 5-7 טעגליך.

יעדער איינציגער
מעבעל
 האמזיד-אי-בערצינגט
 און פאר-די-אויס-
 די-אויס-פליצען, גייה-מאשינען, גארדראכען און
 צאהלעם די העכסטע פרייען
א. ווייצמאן שנקוויטש 23
 טעלעפאן 00-191.
 ביי מיר איז סטענדיג פערטויען גענוצט
 מעבעל אין נוסען צושט נאך צו פערקויפען.

Dr. H. LUBICZ
 ס. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקע.
 צענעלניאנא 7 יפריהער 43, טעל. 32-141
 עמפאנגנס-שעהן 8-10, 12-2, און 5-8, זונטאג
 און יום 9-1, פאר דאמען בעזונדער ווערט-זאל.

לעטשניצע
 רעזענציע-איגסטעיטוט
 און ערצליך-דענטישער קאנינגעס
זערוזשער 17, טעל. 116-33
 דר. גאלדשטיין-פאלאט אויגען-קראנקע.
 פון 2-1
 דר. וויינבערג אינערן, הערץ און לינגען
 פון 2-1 און פון 7-6
 דר. יוסטמאן נערווען-קראנקע. פון 2-12
 דר. סמועל רעזענציע פון 2-12 און 4-6
 דר. פאפערני טרויען און נעגאט-הילף
 פון 1-11/2
 דר. האנמאר כירורגישע קראנקע. פון 5-6
 דר. ראקאווסקי נאט. האלד און אירען-קר
 פון 10-11, 3-2 און פון 7-6
 דר. ראזענצויג און ווייג קינדער-קראנקע
 פון 11-12 און פון 4-5
 דר. רוזשנאנער הויט-און געשלעכטס-קר.
 פון 2-1
 נ. ראזעס צאהן-ארט פון 9-1
 א. גראדענשיק צאהן-ארט פון 3-7

DR. MED. L. Pikielny
 אוראלאג
 ספעציעל-ארט פאר גיין, בלאז און אירן-קראנקע.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
 נעהמט אן פון 4-7 זונטאג.

Dr. med. M. Rosenthal
 ספעציעלע פאר קאנדידאטען און פרייען-קראנקע.
 (האנשאנטיגער) 11-go Listopada 19
 טעלעפאן 34-223.
 נעהמט אן אין דער הויט פון 4 ביו 7 זונטאג און לעג-
 נעץ, פאמיליע לימפאדעמאטאזיע (אלעקטאנא-קראנקע) 1
 פון 2-2 נאכטיגע.

א בשורה טובה
 פאר עלטערען, וואס זייערע קינדער
 לערנען אין פארווערטלעך שולען!

די לייט פון בעוואוסטען ארטאדאקסישען נאכ-
 מיטאג-הדר פאר קינדער, וואס לערנען אין
 צוועטע שולען, מאכט בעקאנט דאס נאך א
 זינדליכען רעמאנען ווערט דאס חדר מולשענדיג
 דערגאנצליך און סערידענע אויך אלע נעבי-
 טען און לימודי קודש. ס'ווערט געלעבט דורך
 הלמודים מיט ספעציעליסטען עברית, חומש,
 ישי תנ"ך משניות גמרא און סערגעסער-
 טען קודש פאר העברעאיש (רעדען און שרי-
 בען), אויך יודישע בריה וועלכעס צוזאמען-
 שטעלען. צוליב קיינס הנחה, פרייען.
פלאץ וואלנאשטי (נייע שטאט) 6
 אדער אמיגען. אינשטרוקציע פון זיך טעגליך
 פון 2-7 טעגליך.

גאנץ לארו ווייסט שוין
 אז דעם שוויס פון די פיס בעזייטיגט גאר דער
 בעהאוסער פראשען, ראדיקאל, אויך א גוט
 מיטל צו וואנצען, ווערען, ווי אויך צו אדעסטיקעס
 צו בעקומען גאר ביים צייטונג-פערקויפען
נאלדבערג, פיעטריקאווער 21.
 פרייען גאר 80 גראש

DOKTOR H. WOLKOWSKI
 4 צעגעלניאנא 4
 פריהער צעגעלניאנא 36, טעל. 90-216.
 ספעציעל-ארט פאר הויט-און ווענערישע
 קראנקעס, מענער-שווערע, אלע ארט
 און צעלען, עלעקטראטראפיע, בעהאנדלונג
 פון קראנקע-שטראלען.

פאלקס-טעאטער דריי פארשטעלונגען אונטער דעם נאמען ריבאווסקי 17 זיגערזשער 17

שבת, ד. 6 יוני 3.30 נאכט. פון 50 גר. ביו 1 זי. צום ערשטן מאל שבת, ד. 6 יוני 9 אונט, פון 50 גר. ביו 1.50 זי. אונטער דעם נאמען ריבאווסקי פון ארטיסטן מיט דער בעטייליגונג פון דער לאדזער יודישער פאלקס-ביהנע -

Kino-Teatr Spółdzielnia 40 Sienkiewicza 40. פון טאג צו טאג. היינט און פאלג. טעג! גרויסער פוילישער עפאכע-פילם א. נ. דראמע פון דריי הערצער אויפ'ן גרונד פון דער פויליש-רוסישער מלחמה. אין די הויפט-רולן: Irena GAWĘCKA, Marja GORCZYŃSKA, Adam BRODZISZ i in.

היינט-טעאטער PRZEDWIOŚNIE. זשעראמיענא 74/76. פון טאג צו טאג. היינט און פאלג. טעג! גרויסער עפאכע-פילם, וואס איז אילוסטרירט די געשיכטע פון ליבע, ליידענשאפט און נישט שטילענדיגער תאוה. אין די הויפט-רולן: Imogena Ro, bertson, William Janney. אונטער דעם נאמען ריבאווסקי פון ארטיסטן מיט דער בעטייליגונג פון דער לאדזער יודישער פאלקס-ביהנע -

קיינא-טעאטער BAJKA. פון טאג צו טאג. היינט און פאלג. טעג! גרויסער עפאכע-פילם, וואס איז אילוסטרירט די געשיכטע פון ליבע, ליידענשאפט און נישט שטילענדיגער תאוה. אין די הויפט-רולן: Eleonora Boardman. אונטער דעם נאמען ריבאווסקי פון ארטיסטן מיט דער בעטייליגונג פון דער לאדזער יודישער פאלקס-ביהנע -

קיינא-טעאטער ERA. פון טאג צו טאג. היינט און פאלג. טעג! גרויסער עפאכע-פילם, וואס איז אילוסטרירט די געשיכטע פון ליבע, ליידענשאפט און נישט שטילענדיגער תאוה. אין די הויפט-רולן: L. Solski, M. Cybulski, A. Halama. אונטער דעם נאמען ריבאווסקי פון ארטיסטן מיט דער בעטייליגונג פון דער לאדזער יודישער פאלקס-ביהנע -

קלינג 163-30. פון טאג צו טאג. היינט און פאלג. טעג! גרויסער עפאכע-פילם, וואס איז אילוסטרירט די געשיכטע פון ליבע, ליידענשאפט און נישט שטילענדיגער תאוה. אין די הויפט-רולן: POGOTOWIE KRAWIECKIE ŻEROMSKIEGO 91 KIERSZA. אונטער דעם נאמען ריבאווסקי פון ארטיסטן מיט דער בעטייליגונג פון דער לאדזער יודישער פאלקס-ביהנע -

אפאנעם. פון טאג צו טאג. היינט און פאלג. טעג! גרויסער עפאכע-פילם, וואס איז אילוסטרירט די געשיכטע פון ליבע, ליידענשאפט און נישט שטילענדיגער תאוה. אין די הויפט-רולן: „BERSON“, Łódź M. Rozental i Ch. Tenenblum Narutowicza 16, tel. 128-30. אונטער דעם נאמען ריבאווסקי פון ארטיסטן מיט דער בעטייליגונג פון דער לאדזער יודישער פאלקס-ביהנע -

מעבעל = געשעפט. פון טאג צו טאג. היינט און פאלג. טעג! גרויסער עפאכע-פילם, וואס איז אילוסטרירט די געשיכטע פון ליבע, ליידענשאפט און נישט שטילענדיגער תאוה. אין די הויפט-רולן: Sz. MAROKO. אונטער דעם נאמען ריבאווסקי פון ארטיסטן מיט דער בעטייליגונג פון דער לאדזער יודישער פאלקס-ביהנע -

אונטער דעם נאמען ריבאווסקי פון ארטיסטן מיט דער בעטייליגונג פון דער לאדזער יודישער פאלקס-ביהנע -

אונטער דעם נאמען ריבאווסקי פון ארטיסטן מיט דער בעטייליגונג פון דער לאדזער יודישער פאלקס-ביהנע -